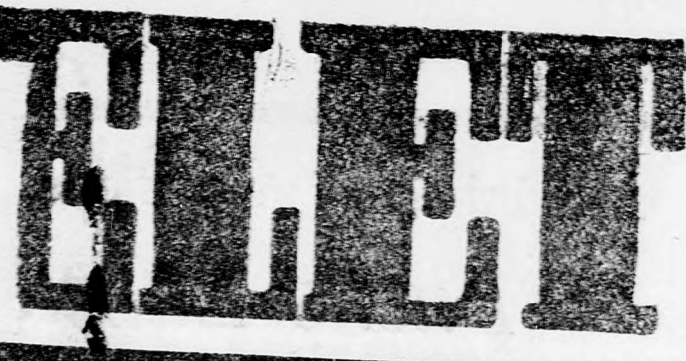

Taxa postală
 plătită
 No. 224
 da Baro
 Telefon:
 Havonta
 évre 600.
 földre: Havonta
 félre 6, egészre 12.
 detések díjzáró szerint. Az „UJ
 KELET” az erdélyi és bánági
 zsidóság egyetlen napilapja. Cik-
 keink utánnomását csak a for-
 rás megjelölésével engedjük meg.

1. kímásetter 4obert
 Budapest
 2 11 0 8

ZSIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Bérmentetlen
 leveleket nem
 fogadunk el.
 Kéziratok
 megőrzését nem vállaljuk. Fő-
 szerkesztő dr. Marton István. Fele-
 lős szerkesztő Jámor Ferenc.
 Bukaresti szerkesztő: Hátzsigi
 Ernő, Str. Sf. Constantin 21.
 Szombai, 1932 szept. 17.
 5692. FV
 ELUL 16. | XV. ÉVF.
 213. SZÁM

Könyv a statáriumról

Nyájas olvasó, kíváncsi vagy a statá-
 riumra? Ha a kíváncsiságod felzaklatná
 éjjeleid nyugodalmát, sietünk közölni ve-
 led, hogy nincs okod a nyugtalanságra,
 mindent töviről-hegyire meg fogsz tudni.
 Megtudod: miért honosították meg ezt az
 intézményt, miért tartják fenn és miért
 nem hagynak fel vele.

Vitéz Széchy István dr. királyi ügyész
 fogja neked ezt elmondani sajtó alatt
 levő könyvében, amelynek neve „Statá-
 rium” és amelynek ára egy kemény pengő
 mindössze. Jogi és történelmi vonatkozásait
 fogja elmondani neked, kicsit gya-
 korlati vonatkozásait is, mert vitéz
 Széchy István ma mindezeknek, talán a
 híres-neves Törökynél is, alaposabban
 tudja. Ő volt, aki a közelmúltban Fürstöt
 és Sallait statáriális elintézésre prezen-
 tálta. Vitéz Széchy István dr. ur a könyv
 reklámja szerint kiválóan tehetséges és
 fiatal jogász, aki az akasztófára való
 ajánlásán kívül szabad idejében értekez-
 seket irdogál a legkülönbözőbb szak-
 lapokba.

Aki ír, annak a lelkét vádák nem mar-
 cangolják. Aki ír, annak lehetnek víziói,
 de nyugodalmas látomások, bár ez nem
 vonatkozik a jogtudományi írás-tevékeny-
 ségre. De vitéz Széchy — ha nem is hisz
 a statárium örökkévalóságában — bizo-
 nyára nem tekintí kizárólagosan jog-
 alanyrak. A statárium szellemét az
 ügyész ur állandósítani kívánja. Erre
 val a reklámnak egy másik mondata,
 amely szerint a könyv kapható a „Statá-
 rium” kiadóhivatalában. Széchy ur tehát
 írónak készül: statáriális írónak. Uj do-
 log, érdekes dolog. Vannak, akik az ő
 szellemében látják a nagy írói ígéretet,
 amely beváltatlanul bujkált eddig vala-
 hol.

Valahol a temetőben. Azok sirja fe-
 lett, akiket felakasztottak, mert a mai
 rend ellen szervezkedni — akartak.

Quod licet Jovi...

Németországban e napokban reális,
 hogy úgy mondjuk: ércfedezettel ellátott
 igazolást nyert egy régi római közmon-
 dás.

Quod licet Jovi, non licet bovi... amit
 szabad Jupiternek, nem szabad az ökrök-
 nek.

Jupiter szerepét ezuttal Hindenburg
 tábornok tölti be, míg az ökrö kevésbé
 hatásos, de annál szomorubb szerepkörét
 (nem minden rátermettség nélkül) Hit-
 lernek és alvezéreinek kell vállalniok.

Tragikus sors ez, de történelmileg an-
 nál inkább igazolt. Az ökrök mindig hiába
 fújták fel magukat annak érdekében,
 hogy Jupiternek lássanak.

Sokkal többször megtörtént, hogy Ju-
 piter vette fel az ökrök alakját. Hinden-
 burg is ezt az utóbbit cselekszi meg
 most.

A nációk évek óta hangoztatják — egyik
 „szellemi” vezérükön keresztül — hogy
 a nemzeti szocializmus „eszménye” a
 teljes mobilizáció, amelyben az államok
 hatalmas gyárakká változnak, amelyek
 futószalagon termelik a hadseregeket.

Ha a nációk uralomra kerültek volna,
 minden bizonnyal megvalósították volna
 eme eszményüket.

Am nem kerültek uralomra, mert a tá-
 bornokok azon a véleményen voltak, hogy
 ami a tömegmészárlást, a kaszárnya-sti-
 lust és a hadsereget illeti, ők sokkal in-
 kább értenek az ilyesmire, mint holmi
 reterád-festőkből rekrutált civilbagázsok.

S mert a tábornokok feje mégis csak
 Hindenburg, aki jelenleg előszeretettel
 játssza az alkotmányosodót: természetes-
 nek látszik, hogy az „állandó mobilizá-
 ciót” ők vigyék véghez és ne parvenu
 hitleristák.

Ebből a megfontolásból eredt az a tör-
 ténelmi fordulat, hogy Hindenburg meg-
 előzte Hitlerert és tegnapi kiadta az egész
 német ifjúságnak katonai kiképzéséről,
 illetőleg tornászcsapatokba való szervezé-
 séről szóló rendeletét.

Hitler egyik sarkalatos programját
 tehát a **junkerek máris kisajátították.**
 Ami annál kevésbé csodálatraméltó,
 mert hiszen a mentalitásuk nem esik túl-

A Népszövetség legközelebbi ülésszakán újra fel fog támadni a titkos diplomácia

GENF, szeptember 16. A népszövetségi közgyűlési ülésszakon újra fel fog támadni a titkos diplomácia. A nyilvános általános vita alig két-három napon át fog tartani, majd a hatalmak fődélegátusai zárt ajtók mögött bizalmas eszmecsereit fognak folytatni a távolkeleti kérdéssről és a német fegyverkezési igényről. A nyilvános ülések napirendjének legfontosabb pontja a világgazdasági konferencia előkészítése lesz.

Ujra teljesen bizonytalanná vált a helyzet Chilében

Davila újra megkísérli a hatalom átvételét

London, szeptember 16. Chilében a helyzet újra teljesen bizonytalanná vált. A repülőzredek az elbosquei légi kikötőben elbarrikádozták magukat. Bartolome Blanco, a három nappal ezelőtt de legált új ideiglenes elnök lemondott. Atól tartanak, hogy Davila volt elnök is-

mét megkísérli a hatalom átvételét. A kormánycsapatok körülrzárták az elbosquei légi kikötőt, de nem támadták még meg a légi flotta alakulatait. A repülőzredek parancsnokai Santiago légi bombázásával fenyegetőznek.

Anglián kívül több európai állam is vonakodik Stresában a pénzügyi alaphoz való hozzájárulástól

Még sem reménytelen a hangulat Stresában

Róma, szeptember 16. Stresai beava-
 tott helyről származó információk szer-
 rint a konferencia pénzügyi bizottságá-
 ban a közép-európai szanálási alaphoz
 való hozzájárulást Olaszország, Anglia
 részvételétől tettes függővé, de Anglia
 mégmindig kitart elhárító álláspontja
 mellett. Tegnap az olaszokat rá akarták
 venni, hogy állásfoglalásukat függetle-
 nítsék az angol felfogástól és magatar-
 tástól. Ugy hírlík, hogy több más euró-
 pai állam is vonakodik a pénzügyi alap-
 hoz való hozzájárulástól s így kérdéses:
 elő lehet-e teremteni a dunai államok
 szanálására hivatott pénzügyi alapot.
 A hangulat a konferencia körében
 mindamellert nem reménytelen. Bizakod-

nak abban, hogy az értekezlet pozitív
 eredményeket fog hozni. Máris kétsége-
 len az, hogy az importállamok a piaci
 árnál kedvezőbb áron is hajlandók át-
 venni a délkelet-európai államok gabona
 feleslegét. Reméik azt is, hogy a hit-
 lezők végül is be fogják látni, hogy az
 adós-államok a jöhíszeműen felvett köl-
 csönöket a mai kamattételek mellett to-
 vább nem fizethetik s nem alaptalan an-
 nak feltételezése sem, hogy az értekez-
 let után a dunai államok egymás között
 megértőbb szellemben fogják alkalmaz-
 ni a devizakorlátozásokra vonatkozó in-
 tézkedéseket, mint a stresai tanácskozá-
 sok előtt.

A nagy üvöltés

A nagy „nemzeti hős”, akit Gorgulov-
 nak neveztek, egyáltalában nem viselke-
 dett férfimódra kivégzésénél. Amikor a hóhér megragadta, állati
 üvöltést hallatott, ami kétségtelenül nem
 a hősiesség, csupán az ősi származás le-
 tagadhatatlan jele volt. Nem kell és nem is lehet rajta csodál-
 kozni.

Gorgulov és a Gorgulovok természet-
 rajza szerint mindig csak az a hős, aki
 másokat öl meg, anélkül, hogy a maga
 életének elvesztésére, illetőleg elveszté-
 sének lehetőségére gondolna.

A nagy „Eszme”, amelynek nevében a
 Gorgulovok ölnek, alapjában véve kompli-
 kálatlan. El kell tenni láb alól azokat, akik az
 „Eszme” érvényesülését akadályozzák,
 ám eme eszme érvényesülése lehetőleg
 rizikómentes legyen.

A nagy üvöltés, amelyet Gorgulov ki-
 végzésénél hallatott, az ő és fasiszta tár-
 sának eszmevilágához a legillőbb kísérő-

zenét szolgáltatta. Gorgulov üvöltése a félf állat üvöltése volt, amelyet a halál misztériuma előtt érez. Ennek az üvöltésnek csak enyhébb hangja az, amelyet az életben, mint eszmét és propagandát han gozdatnak.

A szadizmus és a rettenés üvöltése ez,
 az ember állati énjének kicsapódása, mely
 csak azért hirdeti fennen a gyilkolást, az
 elnyomást, az állatltság mindenhatóságát,
 mert ő maga rettenetesen fél a haláltól
 és nem tud mit kezdeni az életével.

De még Gorgulov állati üvöltésénél is
 jellemzőbb azoknak az embereknek a
 magatartása, akik tömegesen jöttek el en-
 nek az üvöltésnek meghallgatására és
 „zenei” értékelésére.

Párizs Gorgulovjai, ferdeagyu és ferde-
 lelkü alvilági alakjai mind ott tolongtak
 a kivégzésen s egymást taposták le an-
 nak érdekében, hogy a levágott fej porba-
 hullásában és az állati üvöltés meghall-
 gatásában gyönyörködjenek.

Valósággal megrohmozták a guillotti-
 net, hogy közelről gyönyörködhesse-
 nek egy másik ember irtózatában és vért
 hullatásában, hogy beteg idegeiket fel-
 frissíthessék a kiömlő vér szagától.

És bizonyos, hogy ezek az emberek eme
 állati kielégülés gyönyörét épp úgy „esz-
 mei” festékekkel vonták be, mint Gorgulov
 a maga gyilkosságát, szadista kielégülé-
 sét.

VILÁG TÜKRÉ

A német alkotmány keresztirejtvénye

Kétségtelen, hogy nemcsak Németor-
 szágnak, hanem az egész világnak tör-
 ténelmi eseménye az, ami a német par-
 lamentben történt. A történeteknek
 azonban nemcsak eseménybeli, hanem
 elvi jelentőségük is óriási. Most Pa-
 pen kancellár azon fáradozik, hogy az
 alkotmány ellenére megőrizze a hatal-
 mat a maga számára s nyilvánvaló,
 hogy ezt csakis egy alkotmányreform-
 mal, tehát magának az alkotmánynak
 megváltoztatásával lehet elérni. Papen
 már a birodalmi gyűlés összeülése előtt
 elkészült az ugynevezett alkotmányre-
 formmal, amelyet mint egészen új gaz-
 dasági tervet emlegetett a világsajtó,
 de amelynek nyilvánvalóan nem gazda-
 sági, mint inkább, sőt kifejezetten po-
 litikai jellege volt. Papen nagyon jól
 tudja, hogy két módon lehet megtörni
 a Hitler-mozgalom erejét és pedig a
 Hitler mögé sorakozó tömegek kikap-
 csolásával.

Az egész fegyverkezési terv, amely-
 lyel Németország felkavarta a világ
 közvéleményét, valójában nem célzó
 egyebet, mint azt, hogy a Hitler mö-
 gött álló s ma felelőtlen miliciákat ké-
 pező tömegeket be lehessen vonni a
 hadsereg kötelékeibe, vagyis hogy Pa-
 pen Hitler szavazóit egyszerűen beszo-
 rozhassa. Az alkotmányreformnak má-
 sik fontos pontja a szavazási korhatár
 kitalása huszról huszonnégy évre, ami
 valójában ismét csak Hitler ellen irá-
 nyul, hiszen jól tudjuk, hogy Hitler
 választóinak hetvenöt százaléka a husz
 és huszonnégy év között van. Az alkot-
 mányreformnak vannak ezeken a ge-
 nerális követelményeken kívül más ér-
 dekes részletei, amelyek mind azt mu-
 tatják, hogy az állam strukturáját gyö-
 kerestől meg akarja Papen változtatni.

Az amerikai Egyesült Államokat,
 valamint a brit birodalmat egy tíz tag-
 ból álló kabinet kormányozza. Német-
 országban hatvanöt miniszter műkö-
 dik. A Fehér Házban Washingtonban
 összesen 435 képviselő ül jelenleg (no-
 vember után még ez a szám is valószí-
 nűleg csökkenni fog), Németországban
 ezzel szemben a birodalmi gyűlés 662
 képviselőjével, valamint a tartományi
 gyűlések képviselőivel együtt 2247 kép-
 viselő működik. Ez a több mint 2000
 képviselő Németországban évente mint
 egy nyolcvan millió márkába kerül. A
 birodalmi, tartományi és szabad álla-
 mokbeli, összesen tizenhat miniszte-
 riumban közel 16.000 tisztviselő dolgo-
 zik. Ennek a 16.000 tisztviselőnek a
 munkája hatvan százalékban abból áll,
 hogy illetékességi kérdéseket tisztáz-
 nak és ebből kifolyólag az egyik tarto-
 mányi minisztérium a másik tartomá-
 nyi minisztériumnak, ez a birodalmi
 belügynek, ez viszont az egyik tarto-
 mányi külügynek folytonosan átír.

Az „átírás” a német közigazgatás
 hatvan százalékát teszi ki, ami állami-
 lag szubvencionált babramunka, időlo-
 pás. A porosz „anyaországától” mint-
 egy 200 kilométerre fekszik az olden-
 burgi kerület Eutin, mely az alkot-
 mányilag biztosított közigazgatási kör-
 zeten kívül fekszik, tehát mint szabad-
 állam, önálló közigazgatással bír, ha-
 sonlóképpen néhány Rajnaprovincia,
 így például Birkenfeld. Ezzel szemben
 Lippe „ország”, amelynek 163 ezer lak-
 ósa van, egy három tagból álló állam-
 tanács, egy huszonegy képviselőből álló
 parlament és négy államtanácsos felett
 rendelkezik. Stralsund nagyobb kerü-

let, de viszont közelebb fekszik az anya országhoz, 250.000 lakósa ellenére mindössze a kormányelnök és négy államtanácsos kormányozza. Viszont ezeknek fentartása évről-évre újabb és újabb milliókba kerül. Amellett a helyzet néha egyenesen irónikus. Thüringiaiban, Schaumburg-Lippében vagy Meklenburgban megbukik a kormány. Tegyük fel, hogy egy birodalmi indíványánál szavazták le. Tehát új választás, új képviselők és a tartomány vagy ország teljesen új színű képviselőket küld a birodalmi gyűlésbe.

A birodalmi kormány, mely tehát tegnap még teljes bizalmát élvezte a gyűlésnek, holnap esetleg egy egészen lényegtelen narancshéjon elcsuszhat, mert Thüringia vagy Hessen-Nassau új képviselőt küldött be, akik ellenében a tegnapi német nemzetiekkel vagy centrumpártiakkal, aznap véletlenül nemzeti szocialisták.

Amilyen szines és mulatságos a német politikai kép, ugyanolyan mulatságos keresztretjvény a német térkép is. A politikai. Itt van például a Weser folyó. Tegyük az újjunkat oda, ahol az Aller beleömlik a Weserbe és utazzunk le egészen Bremerhafenig. Egymás után (néha a folyó egyik, néha egy szerre mindkét oldalán) a következő országokon, tartományokon és szabadállamokon utazunk keresztül: Poroszország, Poroszország és Braunschweig, Poroszország, Poroszország és Bréma, Bréma, Bréma és Oldenburg, Poroszország és Oldenburg és Poroszország, Oldenburg és Bréma. Nem volna csoda, ha egy nap maga a Weser is eltévedne a német alkotmány labirintusában.

És ezt akarja Papen leépíteni. Ez az alkotmányreformtervezet és semmi egyéb.

NYILTTÉR *)

Ezennel hálás köszönetemet nyilvánítom a kolozsvári Zsidókörház vezetőségének, elsősorban a kórházegyesület elnökének, dr. Sebestyén József urnak és a kórház orvosi karának, élén Fenichel dr. igazgató urral, Vértés Oszkár és Jakobi József tanár urnaknak és dr. Farkas Tibor nőorvos urnak.

Feleségem három hét előtt súlyos állapotban került a kórházba, ahol Isten segítségével az orvosok szaktudása és gondossága, továbbá az ápoló-személyzet jóságos figyelme következtében egészsége megint helyreállott. Kivánok a kórháznak és mindazoknak, akik az intézet fejlesztésén és áldásos munkáján közreműködnek, szerencsét és boldog munkát.

Elieser Jolles rabbi,
a csehovi caddik veje.

(E rovat alatt közölte nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.)

Az összes iskolákban

bevezetett

román
magyar
német
tankönyveket
azonnal megveheti

LEPAGE-nál

Minden vevő ajándékot kap. Ezenkívül ingyen sorsjegyet és további ajándékokra jogosító betétkönyvet. Menjen és kérjen! Minden Lepage-vevő jól jár!

A máramarosi tragédia végső akkordjai

Fuchs Lili utolsó útja a szigetkamarai mezőtől a sirig

„Nem a halottat siratjuk, hanem az eseményt, Izrael lányainak véztes sorsát” — mondotta bucsuztatójában a szigeti főrabbi

Sighet-Máramarossziget, szeptember 16. (Az Uj Kelet tud.) Máramarossziget lakossága ma sem oszodott fel a kettős szerelmi öngyilkosság békítő hatásából. A város közhangulatát Fuchs Lili tragikus végzete tartja még izgalomban és csak most bontakoznak ki teljességükben a megrázó tragédia részletei, amelyek láthatóan érzékeltetik, mily megrázó erővel kavarta fel az emberek lelkiállapotát Fuchs Lili és Gradea hadnagy véztes lépése.

„Egy sirba temesettek” — volt a fiatal öngyilkosok utolsó kívánsága...

A teljesíthetetlen utolsó kívánság

A hivatalos vizsgálat megejtése után Fuchs Lili családjának és a Chevra Kadisa képviselői megjelentek Anastasescu szigeti főügyész előtt. A boncolás mellőzését kérték, valamint azt, hogy a zsidó leányt a zsidó temetőbe és zsidó rituálék szerint temethessék el. Az ügyész teljesítette a szülők és a Szentegylet kívánságát és utasítására kedd éjszaka 12 órakor a zsidó temető halottasházába szállították át a járványkórház halottas házából Fuchs Lili tetemet.

Ezzel csaknem egyidejűleg, kedd este tanácskozára ültek össze Gradea hadnagy bajtársai és izgatott hangulatban követelték az öngyilkosok utolsó kívánságának teljesítését, hogy közös sirba temessék őket.

Ennek azonban sem a román egyházi hatóságok, sem a zsidó hitközség illetékes tényezői nem tehettek eleget.

A boncolás

Szerdán reggel került sor Gradea hadnagy holttestének hivatalos felboncolására. Fuchs Lili boncolásától eltekintettek. Dr. Kiss Tibor városi főorvos és dr. Martin katonai orvos végezték a boncolást, amelynek eredményéről a katonai orvos a következő nyilatkozatot tette a sajtónak.

— Gradea hadnagy két lövéssel végzett Fuchs Lilivel. Mindkét golyó a szív tájékán hatolt be. Bevárta a leány halálát, betakarta, átolelte és szabadon maradt karjával csak azután végzett magával. Az első vizsgálatnál ellentétben megállapítottuk, hogy a hadnagy fekvő helyzetben egyetlen lövéssel végzett magával. A golyó szívet hasította át és a gerincvelőn keresztül a földbe furdott.

Az ügyészség a katonai hatóságokkal karöltve folytatja a további vizsgálatot. Ma reggel beidézték Tüzes Károlyt, akinek szombat este nyolc órakor az öngyilkosság színhelyétől száz lépésre egymás mellett ülve látta beszélgetni a fiatalokat. Ugyancsak ő találta meg azt az ékszerdobozt, amelyben előzőleg az öngyilkosok ujjain talált jegygyűrűk voltak. Több embert idéztek még be és különösen a bérkocsis kitének megállapítása foglalkoztatja a nyomozó hatóságokat, akinek kocsiján szombat este a vadászszőlőj kaszárnyája elé érkezett Fuchs Lili.

A temetés

Megrázó epilógusa volt a borzalmas tragédiának Fuchs Lili temetése. Szerdán reggel a vadászszőlőj parancsnoka gyűlésre hívta az ezred egész tisztikarát. Elhatározták, hogy Fuchs Lili temetésén, akit Gradea bajtársuk feleségének tekintenek, teljes díszben testületileg jelennek meg. A temetés előtt a tisztikar vezetői felkeresték dr. Danzig Sámuel főrabbit és engedélyt kérték, hogy Gradea hadnagy felettési vigyék a sirhoz Fuchs Lili koporsóját. A főrabbi hozzájárult a tisztikar kívánságához.

A temetésre végeláthatatlan fekete tömeg vonult fel, amelyből csak a díszes katonatisztek sorai fénylettek ki. A hozzártatózók, a barátok és az ismerősök egy-egy elfuló síkolya végigvonaglott a hatalmas tömegen és egy remegés, egy zokogás volt a nagy embersűrűs erdő.

Ebben a fájdalomtól reszkető tömeg-

hangulatban lépett a koporsó elé dr. Danzig Sámuel főrabbi és megrázó erejű, tömör beszédben bucsuztatta el az élők nevében a halott Fuchs Lilit, akit nem tekint öngyilkosnak mert nem saját kezével dobta el magát az életet.

— Vannak események — mondotta emelkedett hangon a főrabbi —, amelyek szavakban ki nem fejezhetők. Amelyek csak az égő fájdalom keserűségével, vad öserejével, artikulálatlan hangjával törnek fel a teremtés urához és az szertelen hang a legnagyobb emberi fájdalom leg-

erősebb kinyilatkoztatása. Izrael népe nem szavakban könyörgött, de a lélek ki-fejezetlen kitöréseivel: „cöuko” felkiáltott, hogy lássa az Ur: „esz onjenu” a mi nyomorúságunkat, — „zu prisasz derech errec” ez az élet természetes rendjétől való erőszakos elszakadás, — „vöesz amolenu” szenvedésünket — „ihu hábonim” ezek a mi gyermekeink féltő gondviselése — „vöesz lachacenu” szorongatottságunkat, — „zu hatchat” gyermekeink szomorú végzete. Ez szorongatja Izrael néplekét! Nem a halottat siratjuk, hanem az eseményt, Izrael leányainak véztes sorsát. Súlyos kortünet ez a rettenetes sorscsapás, amely az anyákat inti és amelynek ártó szelleme ezt a drága gyermekáldozatot ragadta el égo szeméink láttára.

A főrabbi megrendítő szavai után négy kapitány, Gradea hadnagy felettési, emelték vállukra a koporsót és szivertépő zokogás között vitték azt a nyitott sirig. Az ezred és a bajtársak nevében virágkoszorút és egy fényképet helyeztek el a sirban a tiszték, — Gradea hadnagy fényképét...

Konstanca mellett a parancsnoki hidról a tengerbe sodort a vihar egy angol kapitányt

Bucuresti, szeptember 16. Tegnap indult el Constantából az angol Light nevű hajó, amelynek Clarck a kapitánya. A hajó az éjszaka folyamán nagy viharba került. Reggel a tengerészek

észrevették, hogy a kapitány eltűnt. Kiderült, hogy a nagy hullámverés elsodorta a parancsnokot a hajó fedélzetéről. Holttestét nem lehetett megtalálni.

Ujabb véres csendőrütlegek Szilágycsehben

A részeg csendőr puskatussal verte kékre Braun Mór kereskedőt

Cseh-Szilágycseh, szeptember 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma már harmadik esetben kell beszámoljunk a szilágycsehi csendőrök brutálisáról, mely mindhárom esetben zsidó állampolgárok hátán hagyta nyoma. Ezúttal Braun Mór kereskedőt szemelték ki áldozatul.

akit éjszakai utónállókként támadtak meg és vertek puskatussal véresre.

Említett kereskedő egy a csütörtökről péntekre virradó éjszakan Kolozsvárra induló teherautóba árut pakolt fel, miközben a járőrben lévő Kovács nevű csendőr a kereskedőbe belekötött azzal, hogy ne lármázzon. A csendőr, aki több tanu állítása szerint illuminált

állapotban volt, parázs vitát provokált, majd

puskatussal rátámadt a védtelen kereskedőre és kékre-zöldre verte.

A csendőr társaságában lévő káplárt, aki a részeg Kovács erőszakosságait meg akarta gátolni, félrelökte utjából és parancsait nem vette tudomásul.

Értesülésünk szerint Braun Mór kereskedő a szilágycsehi csendőrök által bántalmazott Gilády Illés hírlapíróval és Mózes Endrével egyetemben fog eljárni a zilahi ügyészségen és csendőrszárnyparancsnokságnál az erőszakos csendőrök ellen.

Már éppen ideje volna, hogy az illetékes hatóságok erélyesen közbelépjenek hasonló inzultusok megismétlődésének meggátolására.

Meggyilkolta feleségét és annak két szeretőjét egy hallei kereskedő

Egy kétségbeesett kereskedő bosszuműve

Berlin, szeptember 16. Nagy szenációt keltett egy hallei kereskedőnek többszörös gyilkossága. Heinrich Becker kereskedő több alkalommal hosszabb tartózkodásra külföldre utazott, többek között Északamerikába. Felesége ezt az alkalmat arra használta föl, hogy viszonyt kezdjen különböző férfiakkal és amikor Becker visszaérkezésekor ezekről értesült, 1927 augusztus 16-án Halleban nyílt uccán három revolverlövessel leterítette az asszonyt. Beckert, aki önként jelentkezett a rendőrségen, letartóztatták és a bíróság három évi fogságra ítélte. Amikor a börtönből kikerült, Délamerikába utazott, ahol különböző üzletekkel foglalkozott. Délamerikából visszautazott az Egyesült Államokba, azzal, hogy itt megalapozza egzisztenciáját. A mai viszonyok mellett azonban ezt a célját nem tudta elérni és ismét visszajött Német-

országba.

A szerencsétlen ember Németországban sem talált elhelyezkedést. Előbb Halleba jött, ahol megtudta, hogy az ott élő dr. Boes nevű orvosnak is viszonya volt meggyilkolt feleségével. Becker meglátogatta rendelőjében dr. Boest, akire barátságos beszélgetés közben három lövést irányított. Az orvos azonnal meghalt. A gyilkos innen Duisburgba utazott, ahol felkereste Buchholz aranyművest, akiről szintén tudta, hogy viszonya volt feleségével. Becker, amikor szembekerült az aranyművesrel, szó nélkül reátűzött és két lövéssel agyonlőtte. Itt sikerült a házbelieknek elfogni őt. Átadták a rendőrségnek, ahol teljesen beismerő vallomása után átkísérték az senni ügyészségre.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE:
HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Nyaralásból hazatérők első útja Czinkhez vezet,
hogy ruhált kevés pénzért rendbe tegye

Averescu marsall szerint „a mödlingi keresztelőkön nem szöttek semmiféle összeesküvést a dinasztia ellen”

A bukaresti sajtó még mindig élénken kommentálja a Patria nagy vihart kiváltó cikkét

Bucuresti-Bukarest, szeptember 16. (Az Uj Kelet tud.) A romániai sajtóban közel egy hét óta folyik már a polémia a Patriának a mödlingi keresztelőkkel kapcsolatos írott szenzációs cikke körül. A kormánypart kolozsvári lapja homályos célzásokat tett vezércikkében bizonyos magas személyekre, akik a lap szerint Habsburg Antal főherceg számára valamelyes szerepet készítenek elő az ország életében. A Patria éppen ezért tiltakozását jelentette be az ellen, hogy Habsburg Antal kisfiának keresztelőjén hivatalos minőségben megjelent Románia bécsi követe és hogy a keresztelő alatt román zászló lengett a mödlingi kastélyon, „mintha Romániának valamelyes köze lett volna ehhez a keresztelőhöz”.

Egy cikk, amelynek sulya volt

Ha ez a cikk az ország bármely más lapjában látott volna napvilágot, bizonyára nem látták volna benne egyebet, mint kávéházi híresztelést, udvari pletykát, amelynek sem fontossága, sem jelentősége nincs. A célszók azonban az uralmon levő part kolozsvári hivatalos lapjának vonalát Vaida Sándor jelenlegi miniszterelnök szokta megszabni. A lap főszerkesztője, Boila Zakariás Maniu Gyulának közeli rokona. A lapnak minden eszköz rendelkezésére áll tehát, hogy jól és alaposan informálódjék. Mint a kormány hivatalos szócsövének, meg kell fontolnia és meg kell rágnia minden szót, amelyet leír, hiszen cikkei nemcsak a lap szerkesztőségét, hanem magát a kormányt is angasztálják, különösen pedig Maniut és Vaidát, akik Románia mai politikáját irányítják.

Ha a Patria mégis lekötölte ezt a cikket, úgy fel kell tételezni, hogy a lap szerkesztőségének és a szerkesztőség mögött állóknak komoly okai lehetnek erre. Ez a feltételezés váltotta ki azután a cikk körül a vihart, amely az egész romániai sajtón végigvonult. Az Adevéru és a Dimineata baloldali beállítottságú való tekintettel, ezuttal sem kommentálták a romániai uralkodóház belső ügyeit érintő kérdéseket. Annál inkább foglalkoztak a cikkel a többi nagy bukaresti lapok. Jorga szócsöve, a Neamul Románesc, például egyenesen azt írta, hogy „a miniszterelnök lapja, a Patria, azzal való, hogy Miklós herceget, hogy mozgalmat készít elő”.

„Jorga jól tudja, hogy miről van szó”

A Patria mai számában visszavág erre az állításra és azt írja, hogy a Neamul Románesc egész egyszerűen hazudik. Jorga nagyon is jól tudja, hogy ki készíti elő a mozgalmat. De ahogy a multban sem volt bátorsága állást foglalni eféle mozgalmakkal szemben, lévén a legnagyobb opportunistája az opportunista közt, éppúgy most is ránk akarja olvasni, hogy belőlünk hiányzik a bátorság. Wie der Schelm ist, so denkt Er. Az meg egyenesen nevetséges, midőn perfidül azt akarja inszINUálni, hogy a Patria cikke „fenyegetés az uralkodó címére”. „Ennél ostobább interpretálást már nem is lehetett adni annak, amit mi írtunk”.

A Calendarul mai számában Nichifor Crainic ír vezércikkét erről a kérdésről. Crainic ugyancsak komolyan tartja a Patria által felvetett kérdést. „Az erdélyiek — írja századokon át éltek a Habsburgok elnyomatása alatt. Ők tudják, mit jelent a Habsburg-dinasztia, amely a katolicizmus egyeduralmát szeretné ismét helyreállítani Középeurópában”.

A Curentulban Pamfil Seicaru foglalt igen energikusan állást azon mozgalmakkal szemben, amelyekre a Patria célzott. Közöltük Seicaru cikkének azon részle-

tét, amelyben az újságíró követeli, hogy Vaida Sándor zárja le a költségvetés csapját és ne engedje, hogy az ország pénzén ilyen fantazmagóriákkal próbálkozzanak. Az ország fizet — írta Seicaru —, az országnak tehát jogában áll határozottan azt mondani: „Elég volt”.

A marsall feltűnésteltő cikke

A néppárt hivatalos lapjában, az Indreptareban maga Averescu marsall kommentálja a mödlingi keresztelők körül folyó hírlapi polémia.

„Mielőtt a tárgyra térnék, egy kis epizódot fogok elbeszélni, amely az elmúlt év elején történt Kolozsváron, egy sajtóper alkalmából, amelyet egy volt és jelenlegi erdélyi alminiszter (Tilea) ellen indítottam. A tárgyalás reggelén ügyvédem, Constantin Bucsan, a törvényszékre menet találkozott a Patria főszerkesztőjével és megkérdezte tőle, nem-e jön a tárgyalásra, hiszen tanuként van beidézve. Ezt a választ kapta: „Mit akarnak maguk ettől? A helyzet megválto-

zott (akkor már a szakértő kormány volt uralmon) s ha megkérdeznék tőlem, hogy Averescu marsall köztársasági agitációt üz-e, azt válaszolnám: jól teszi”. Most ugyanez a Patria cikket közöl, amelyből az derül ki, hogy Károly királyt egy Bécsben kifőzött összeesküvés fenyegeti.

Volt-e bécsi összeesküvés

Averescu marsall ezután beható analízis alá veszi a Patria cikket. Megállapítja, hogy a cikknek nagyon is mély éle van, annyira, hogy azok, akiket a dolog érdekel, meg is ijedtek, midőn ezt a cikket nyomtatásban olvasták. Ezért volt szükséges a közvélemény számára kiadott cáfolat, amely azonban egyáltalán nem másítja meg a cikk lényegét. A marsall úgy találja, hogy szervilizmusból íródott meg a kérdéses cikk. 1931-ben a Patria meg akarta védeni a dinasztia egy képezetbeli köztársasági agitációtól, most pedig egy olyan összeesküvéstől, amely bizonyára ugyancsak képezetbeli. A Patria azt állítja — írja a marsall —, hogy

Anilin-festékek

orig. I. G. Farbenindustrie (vorm. Meister-Lucius) gyártmányok nagybani eladása.

Ullmann József & Fló

Vegyiáru Import Oradea. Telefon 677.

egy Habsburg és Hohenzollern Sigmaringen házassága nem lehet több, mint egy családi kapcsolat, minden politikai jelleg nélkül. Eppen ezen felfogás alapján igyekeztem én elhárítani a nehézségeket, amelyekkel 1920-ban, az akkori trónörökösünknek Elena görög hercegnővel való házassága találkozott. Elena hercegnő családját ugyanis szövetségeseink bojkottálták annak idején.

A marsall vitába száll ezután a Patriának azon állításával, hogy a „békeszerződések értelmében nem lehet Habsburgot állítani az osztrák-magyar monarchia valamely utódállamának élére”. Averescu szerint a békeszerződésben nyoma sincs egy ilyen tilalomnak, csupán a magyar parlament szavazott meg egy hasonló tartalmu, csak Magyarországra érvényes törvényt.

A néppárt vezére kijelenti, hogy a bécsi összeesküvés egy a Patria által ki-talált fantom, amely ellen Donquijottói módon hadakozik a Patria.

Kiengedték Gandhit a poonai börtönből

Mivel lebeszéli Gandhit az éhségsztrájkáról

London, szeptember 16. Bombayi jelentés szerint az indiai kormányzat pénteken kibocsátotta Gandhit a poonai Jarooda börtönből házi őrizetbe. Szabadlára helyezése alkalmával közölték a hindu nacionalista vezérrel, hogy amennyiben újra megkísérli az angol kormányzat elleni elégtelenség

szítását, megvonják tőle a házi őrizet kedvezményét s ismét vissza kell térnie a letartóztatási intézetbe.

Legújabb jelentés szerint az indiai nemzeti kongresszus volt elnöke, Patel, aki most Londonban tartózkodik, táviratot küldött Gandhinak, amelyben kéri, hogy álljon el attól a tervétől,

hogy éhen hal. Patel levelében azt írja, hogy biztos abban, hogy a közvélemény ellenezni fogja Gandhi elhatározását és ezért bátorodik hozzá appellálni, hogy álljon el ettől a szándékától. Továbbá azt mondja, hogy Gandhi életműve még nem fejeződött be.

Az antiszemita liga felhívja az összes jó románokat, kisebbségi keresztényeket és román állampolgár muzulmánokat...

Amikor a LANC kisebbségi programot dolgoz ki. Mit ért az antiszemita liga asszimiláció alatt

Bucuresti-Bukarest, szept. 16. (Az Uj Kelet tud.) Az antiszemita liga hivatalos kommuniké adott ki kisebbségi programjáról. Ez a kommuniké bizonyára azért készült, hogy előkészítse a román közvélemény előtt a LANC és bizonyos antiszemita kisebbségi csoportok közeli együttműködését. Közöljük a kommuniké, minden kommentár nélkül:

1. Az antiszemita liga más nemzetiségű keresztény elemekkel való együttműködését az árjaknak a parazita zsidók elleni közös harctól teszi függővé, amely harc célja és sulyos civilizációs problémának a zsidók eliminálása utján való megoldása.

2. Ebben a harcban a LANC önként elismeri Románia területén élő összes árja népek teljes kulturális és nemzeti, valamint gazdasági szabadságát. A kisebbségek, bármilyen állami hivatal betölthetnek, ha ismerik az ország neylvét és alávetik magukat a törvényeknek.

3. A LAC alapszabályába foglalt azon kitétel alatt „a produktív kisebbségek asszimilálása” azt értjük, hogy a kisebbségek azonosítsák magukat a román államzsmével, közreműködjenek gazdasági és kulturális téren, de teljes szabadságot élveznek nemzeti nyelvük és kulturájuk tekintetében. Az asszimiláció semmiesetre sem tételez fel az állam részéről egy olyan akciót, amelynek célja ezen kisebbségi elemeknek beolvadás utján való megszüntetése.

4. „Románia a románoké” azt jelenti, hogy ennek az országnak produktív többségét románok alkotják, akik nélkül a

kisebbségek egzisztenciája is veszélyeztetve volna. A kisebbségeknek a produktív munkában és az ország védelmében való részvétele egyenlő politikai és kulturális jogokat biztosít számukra a románokkal.

5. A LANC elnöksége helytelenít olyan felelőtlen egyéni akciókat, amelyek ezen kisebbségek ellen irányultak, az elmúlt

választások alatt.

6. Felhívunk minden jó román és jó keresztény kisebbségit, valamint a román állampolgár muzulmánokat, hogy támogassák a LANC harci programját. Egyesítsük erőnket a parazita zsidó elem eliminálása érdekében, amely egyaránt fenyeget mindannyjunkt.

Gh. A. Cuza főtitkár. A. C. Cuza elnök.

Szanálásra szorul már a leghatalmasabb német mammuthvállalat is

Berlin, szeptember 16. Az Allgemeine Elektrizitäts Gesellschaft világegyet is nehéz helyzetbe hozta a mostani gazdasági válság. Tőzsdei körökben már régen tartja magát a hír, hogy a mammuthvállalat szanálásra szorul és hogy a vezetőség tárgyalásokat folytat bel- és külföldi fő részvényesekkel, valamint bankérkeletsegekkel a szanálás módjairól. A vállalat részvényei néhány nap alatt árfolyamértékük egyharmadát elvesztették.

Gazdasági körökből származó információk szerint valószínű, hogy közelebbről egyharmadára, vagy egynegyedére le fogják szállítani a vállalat alapitóját s új részvények kibocsátásával friss tőkék bevonásáról fognak gondoskodni. A németországi üzemekben két évvel ezelőtt még félszázezer munkása volt a vállalatnak. Az elmúlt év tavaszán tíz-

ezer munkást elbocsátottak s ezt követően ez évben folytatódott a munkáslepités, de a nagyarányú elbocsátások mellett is még mindig 32 ezer munkásnak tudnak adni munkát.

MORAVETZ

Zeneművek

Hegedű és zongora iskolák, naponként megjelenő újdonságok!
Bizományi lerakat, olcsó kiadói árak.

Bőr aktatáska . . . Lei 140—
Bőr hálós táskák . . . Lei 200—

Boros papirkereskedés

Machzor, imakönyvek

és Taleszek שלמים

valamint mindenféle rituális cikkek leg-jutányosabban beszerezhetők

Roscnzwig Anton

ברוקלין, ניו יורק

MI ÚJSÁG PALESZTINÁBAN?

A palesztinai delegáció sikere az ottavai konferencián

Jeruzsálemből jelentik: Rokach, Tel-Aviv alpolgármestere, aki a palesztinai delegáció vezetője volt az ottavai brit-birodalmi konferencián, a napokban érkezett vissza Palesztinába és nyilatkozatot adott a Zsidó Távirati Iroda tudósítójának a palesztinai delegáció eredményéről. Az ottavai tanácskozások kedvező kihatása Palesztinára, mindenekelőtt abban nyilatkozik meg, hogy angol részről biztosítékot adtak, hogy a palesztinai narancsot fel fogják oldani a tíz százalékos behozatali vám alól. Rokach kijelentette, hogy minden valószínűség szerint már a jövő szezomban eltörlik a palesztinai narancs behozatali vámját. A palesztinai delegáció abban az irányban is erősen sikra szállott az ottavai konferencián, hogy a palesztinai narancsot is vonják be az import preferenciális tarifájába. Reméli, hogy a palesztinai narancsnak az import preferenciális tarifájába való bevonása már a legközelebbi jövőben sikerülni fog a többi palesztinai termékeknek is a birodalom összes országába való behozatalára lényeges kedvezményeket kieszközölni.

Rokach ezután közölte az újságíróval, hogy Kanada nagyszerű piacot teremt a palesztinai narancs számára, amelyért igen kedvező árat lehet ott elérni és biztosra veszi, hogy a palesztinai narancsnak az európai piacon való némi visszaesését teljesen egyensúlyozni fogja a kanadai piac prosperitása.

Palesztinának az általános birodalmi preferenciába való bevonása nehézségekbe ütközik még, mert Palesztina a mandatárius országok „A” csoportjába foglal helyet, de az angol körök most valóban elkövetnek mindent, hogy ezeket a nehézségeket kiküszöböljék és Palesztinára is kiterjesszék a vámpreferencia kedvezményeit.

Palesztina gazdasági hírei

Tel-Avivban új városnegyed építéséhez fogtak hozzá. Az új negyed neve: „Achva” lesz. Egyelőre 18 építkezési területet osztottak ki. Az új negyedben a „Hamaavir” szövetkezeti akció alkalmazottjai és tagjai fognak lakni. Az építkezési tervet 3-4 szobás lakások építését irányozza elő 280-350 font költségvetéssel.

A Palesztina-kormány „Commercial Bulletin”-jének legutóbbi hivatalos kimutatása szerint ebben az esztendőben 2 millió 720 ezer 878 fontot investáltak a palesztinai városokban köz- és magánépítkezésekbe. 280.000 fonttal többet, mint az előző évben. Az építkezések centruma Jeruzsálem volt, ahol nagy középületeket és ugyancsak nagyméretű magánházakat, valamint üzlethelyiségeket építettek ebben az esztendőben. Tel-Avivban 1931-ben 310.000 fontot investáltak, ebben az esztendőben viszont 445.000 fontot, ami az elmúlt évvel szemben 135.000 font emelkedést jelent.

A haifai építkezések állandó és egyre gyorsabb emelkedési tendenciát mutatnak. 1931-ben 213.000 fontot investáltak Haifában építkezésekbe, ebben az évben 233.500 fontot fektettek be, ami 20.500 font emelkedést jelent. Az új épületek közül különösen a törvényszék emelkedő ki. Ezeket kívül nagy, három-négyemeletes házak vannak épülőben.

A kormány közel 214.000 fontot utalt ki közmunkákra, épületek, utak és vízművek építésére. A katonai hatóságok 83.560 fontot adtak ki építkezésekre. az 1930-ban kiadott 63.246 fonttal szemben.

Ramath Dávidban egy műselyem-

gyár építését kezdték meg. Tulajdonosa egy Sachs nevű amerikai zsidó iparos.

A tel-avivi Rotlevi trikotázsgyár új gépekkel bővítette ki üzemét.

Ramath Ganban új vasárugyárat nyitottak meg. Az új üzem neve „Barzelit”.

A „Shemen”-gyár „Adin” nevű új mosdószappant bocsátott a piacra.

1932 első felében aktív kereskedelmi mérleget jegyezhet fel Palesztina. 1.496.222 font értékű árut importáltak és 1.731.488 font értékű árut exportáltak külföldre.

Újabb 300 chaluc vándorolt ki Palesztinába Lengyelországból

Szeptember 7-én 300 chaluc indult el Varsóból Palesztinába. A pályaudvaron hatalmas tömeg bucsúztatta a chalucokat. A munkás bevándorlókat a haifai kikötőben is meleg fogadtatás-

ban részesítették.

Julius havában 514 bevándorlót regisztráltak. Ezek közül 418 zsidó, 78 keresztény és 17 mohamedán. Az utóbbiak főleg turisták, akik hosszabb tartózkodásra kaptak engedélyt. A zsidó bevándorlók közül 74-en minimális 1000-1000 font tökével jöttek az országba, ezek közül pedig 57-en független személyek. Hatvan zsidó 81 hozzátartozóval biztos alkalmazásra jött. A zsidó bevándorlók nagy része Amerikából jött (88 egyén). 63 Lengyelországból, 15 Németországból, 56 Jémenből és a többi a világ különböző részeiből. Ugyanebben a hónapban 6019 zarándok, utazó és turista járta be az országot, míg 4707 hagyta el az országot ebben az időben.

Szeptember 15-én újabb háromszáz lengyel chaluc utazott át Bécsen Erec Jiszráél felé. A bécsi pályaudvaron az ausztriai chalucok csoportja esatlakozott a chaluc-csoporthoz és a bécsi cionisták lelkes ünneplést rendeztek az alkalomra a kivándorlók tiszteletére.

KÖZGAZDASÁG

A hosszmozgalom megdrágítja a teksztilárakat

A romániai gyárak nyomban reagálnak az amerikai nyersanyag áremelkedésére. Megindul-e a konjunktúra a teksztil szakmában?

Az Amerikában megindult haussemozgalom, mely különösképpen a teksztil szakmában éreztette hatását, most egészen különös módon állította egymással szembe Romániában a gyárakat és detailkereskedelmet. Annak idején ugyanis, amikor még a hausse-tendenciával kellett számolni, a gyárak korántsem voltak hajlandók az árakat csökkenteni, most azonban alig hogy az amerikai fonál ára drágulni kezdett, azonnal megragadták az áremelési alkalmat. Ez természetesen nehéz helyzet elé állította a detailkereskedőket, akik még ma is úgy érzik, hogy egy teljesen gyenge vásárló piaccal kell számolni, mely csak igen előnyös feltételek mellett tudná őszi szükségletét fedezni.

A helybeli teksztilkereskedők feltétlenül számolnak némi konjunktúra megindulásával, azonban túlzott illúziókban nem ringathatják magukat. Valószínű, hogy kiváltképp női anyagokban a barna és vörös bársony, valamint gyapotszövetek örvendnek majd kelendőségnek s számítani lehet még arra is, hogy a nehezebb selymekben és csipkeanyagokban szintén lesz kereslet.

Illetékes helyről azt a felvilágosítást kaptuk, hogy az ország különböző városaiban több új teksztileg nyitott üzletet, annak reményében, hogy ez a szezon a konjunktúra jegyében fog kezdődni.

A világpiacon egyelőre még mindig

tart a hausse-tendencia s ennél fogva az árak emelkedése. Augusztus eleje óta az Egyesült-Államokban 5.80-ról 7.50-re szökkent fel a gyapot ára. Az amerikai fonál árának emelkedése pedig példátlanul áll az idején hausse történelemben. 20 centtől ugyanis egészen 50 centig ugrott fel az árfolyama, ami természetesen maga után vonta ugy az amerikai, mint a külföldi sőt romániai gyárak árdragító akcióját.

A pamut-hausse még egyre tart s ma már csaknem valamennyi külföldi szövő- és készáru gyár 5 százalékkal fel emelte az összes pamutcikkek árát s külsőben áll a további 5 százalékos emelés is. Romániában a számos megszorító intézkedés és a közönség tartózkodása a vásárlástól, nem engedi meg, hogy túlzott reményeket fűzzünk az őszi kampány megindulásához.

A kolozsvári Sfatul akciója a legális kereskedelem védelmében

Nagy jelentőségű, igen népes ülést tartott tegnap este a Kereskedő Tanács (Sfatul Negustoresc) választmánya. Az ülés, amelyet dr. Jacob Adrian alelnök vezetett több kisebb jelentőségű bejelentés tudomásul vétele után elhatározta, hogy átiratban keresi meg a pénzügyigazgatóságot, iparhatóságot és rendőr-

MAKSAY A.

Villany- és vízvezeték szerelési vállalat Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 10.

Mindennemű szerelési munkát a legintézetesebben vállal Terveket és árajánlatokat díjmentesen készít.

séget a házalókereskedelem elleni szigorú eljárásra, hogy a legális kereskedelem érdekeit megvédessék. Majd a tag felvételi kérelmek jóváhagyása után a reklámtáblák ügyének tárgyalására tért át. Ez — az utóbbi időben szintén erősen elfajult reklámtáblaügy — erős vitát provokált, amelyben az összes jelenlevők résztvettek, a gyűlés megállapította, hogy egyes helyeken valóságos életveszélyé válhat a táblaerdő van, amely mellett az illojális verseny minden kritériumait is kimeríti, a város szépségügyi szempontjaiból pedig egyenesen túrhettien. Ezért a választmány az előzetesen, az ipartestület delegátusaival együtt tartott értekezlet javaslatát, valamint az Ipartestület elnökségének a napokban hozott határozatait magáévá téve elhatározta, hogy a maga részéről is külön memorandumot intéz a városi tanácshoz. A memorandum a következőket szövezi le: 1. Cégtáblának tekintendő minden olyan tábla, legyen az bármiből készítve, amely az üzlet vagy műhelyhelyiség épületének frontján, bejáratnál, kirakatban, vagy bent az üzlethelyiségben van elhelyezve és amely a cég megnevezését, kereskedelmi vagy ipari foglalkozási ágának megjelölését foglalják magukban. Ezek semmi féle külön taksával a cégtáblaadón kívül meg nem terhelhetők. Ugyanílyan elbírálás alá esnek az építkezésnél, az azt végzők által ott elhelyezett és cégük jelző táblák is. 2. Minden reklám, amely az üzlet vagy műhely belsejében, kirakatában, bejáratánál vagy az épület frontján, a falon van elhelyezve és amely az üzlet vagy ipar áruit, termékeit hirdeti, — annak foglalkozási körébe esnek —, senki részéről, semmiféle megtaksálás alá nem esnek. 3. Semmiféle kicsüngő, rudon vagy dróton kifüggesztett, a járda vagy uttest fölé helyezett táblák ne engedélyeztessenek. 4. Udvarban levő üzletek és műhelyek tulajdonosai, akik hely hiányában a kapubejáratnál cégtábláikat nem helyezhetik el, a háztulajdonos beleegyezésével az épület frontján bárhol elhelyezhetik cég- és reklámtábláikat, külön taksza fizetési kötelezettség nélkül. 5. Minden áru vagy ipari termék az azzal foglalkozó által járdaszéli vitreikben, kioszkokban bárhol hirdetési taksa nélkül állítható ki. Általános kiváratás a hirdetési szabályrendelet módosítása és feltétele nélkül az érdeklő ipari és kereskedelmi érdekképviseletek megbízottainak bevonásával és ez annál sürgősebb, mert a jelenlegi szabályrendelet és maga a vállalkozóval kötött szerződés is hiányos, nem precíz, sok fontos dolgot, aminek következtében a kereskedők és iparosok sok zaklatásnak vannak kitéve.

A választmány ezután a közeledő közéleti választások ügyével foglalkozott és részletes megvitatás után elhatározta, hogy az iparosok már meglévő mozgalmaikkal csatlakoznak és részletes tárgyalásokba bocsátkoznak a már meglévő alfa kulattal, hogy mimódon biztosítsák az ipar és kereskedelem fontosságának és súlyának megfelelő módon és számban való képviseletét az új városi tanácsban. Leszögezte a választmány, hogy szükségesnek tartja a város közigazgatásában a legfontosabb teherviseelő osztályok reális életet ismerő képviselői az elérhető legnagyobb számban legyenek benn és e célból az összes termelő osztályok egyesülten menjenek a harcba, gazdasági kartell formájában és pártpolitika kizárásával.

A választmány Bordan Eugen szakoszt. elnök bejelentése alapján elhatározta, hogy erőlyesen intervenálni fog a kolozsvári fényképészekre, az 1930. és 1931. évekre a helyi pénzügyigazgatóság által törvényellenesen kirótt forgalmi adók törlése érdekében. Ugyancsak ki-mondotta, hogy a folyó hó 20. és 21-én tartandó országgyűlési fényképészkongresszuson testületileg vesz részt.

A választmány az éjjelbe nyuló időre való tekintettel a tárgysorozat több pontjának letárgyalását a jövő héten csütörtökön tartandó ülésre halasztotta.

Uraim! Gallériái tovább tartanak, ha a „Cristal” mossa különös gonddal

A német kormány nem küld többé delegátust a leszerelési konferenciára,

ig legalább elvben el nem ismerik Németország fegyverkezési egyenlőségre való jogát. Hindenburg rendeletet adott ki az egész német ifjúság tornaszcsapatokba való megszervezéséről. A német jegyzéket Genfben átadták Hendersonnak

Berlin, szeptember 16. A német birodalmi kormány átiratot intézett Hendersonhoz, a leszerelési világkonferencia elnökéhez s közölte, hogy az elnökségi értekezletre Németország nem küld delegátust mindaddig, amíg legalább elvben el nem ismerik Németország jogát az egyenlő fegyverkezésre.

A német jegyzéket ma délelőtt adták át Genfben Hendersonnak.

Ezt a szencziósnek mondható lépést megelőzőleg tegnap kiadták Hindenburg elnök rendeletére az egész német ifjúság tornaszcsapatokba való megszervezéséről. Husz nagy tábor építése van tervbe véve, ahova a fiatalságot testi erősítése érdekében bizonyos időre kötelező gyakorlatokra fogják behívni. Az irányítást a Reichswehr egyik tábornokára fogják bízni.

Politikai körökben meg vannak győződve arról, hogy külföldön ezt a rendeletet úgy fogják fel, mint első lépést a fegyverkezési egyenlőségi jegyzékben körvonalazott milícia megvalósítása felé.

Valamennyi párt éles kiáltványt adott ki a Popen-kormány ellen

Berlin, szeptember 16. A birodalmi gyűlés feloszlása most már befejezett tényé vált, miután még a nemzeti szocialista párt sem tesz több kísérletet arra, hogy az elnök feloszlató kizárólag az alkotmányosságát vitassa és így már meg is kezdődött az új választás előkészületei. A pártok végrehajtó bizottságai ülést tartottak és hosszas tanácskozás után valamennyi párt komünikét, illetve proklamációt adott ki. A pártok jelentései a német nemzetiek kiáltásával mind éles hangon fordulnak a Popen-kormány ellen. Különösen éles hangú a szociáldemokraták kiáltványa, de ugyanilyen kiméletlen a Popen-kabinettel szemben a centrumpart jelentése is. A pártok szemére vették Popennek, hogy az idén most már tizenkettedszer viszik választásba a német népet, holott ezáltal sem lehet semmi kilátásuk arra, hogy a közhatalmat megforduljon és jóváhagyja Popenék jelenlegi politikáját.

Németországban ebben az esztendőben csaknem állandóan dult a választási harc és propaganda. Valamennyi állam újra választotta az országgyűlést, kétszer volt elnökválasztás és június hónapban választották újra a birodalmi gyűlés tagjait. Az új birodalmi gyűlés alig néhány hétre élt és elnöksége összesen három óra hosszat tartott.

Miután a nemzeti szocialista párt tervei a birodalmi gyűlésen a Popen-kormányval szemben hajótörést szenvedtek.

Hitlerék a legközelebbi rohamot a porosz országgyűlésen akarják megindítani a birodalmi kormány ellen.

Az a tervük, hogy összehívatták a porosz országgyűlést és megválasztatták Poroszország új miniszterelnökét, ami által megszűnnék Popen és Bracht birodalmi biztosi uralma. Valamennyi párt helyesli ezt a tervet, egyedül a centrum húzódozik attól, mert minden erejét kizárólag az új birodalmi gyűlési választások propagandájára akarja fordítani.

Ujabb merényletek

A politikai merényletek megakadályozására kiadott szigorú szükségrendeletek kibocsátása óta a beutheni gyilkosságon kívül nem voltak terrorcselekmények Németországban, de a hosszú szünet után a merényletek és gyilkosságok sorozata tegnap ismét megkezdődött.

Mint Augsburgból jelentik, Weissenhornban merényletet követtek el Weber Miksa államügyész háza ellen. Ismeretlen tettesek hét és félcenti méteres bombát helyeztek el az ügyész lakásának ajtájában és azt gyújtósínórral felrobbantották. A robbanás az ajtót darabokra

törte és a lakásban is nagy károkat okozott. A merénylet színhelyén cédulát találtak,

amelyen a merénylők azt közlik, hogy legközelebbi áldozatul dr. Lenz polgármester, tartományi képviselőt, a bajor néppárt tagját szemelték ki.

Potsdamban revolvergolyótól sebesülten, eszméletlenül találtak Meisner Walter munkást, aki a kórházban anélkül, hogy eszméletét visszanyerte volna, meghalt. A merénylettel két bonni munkást

Gummibottal és talpraveréssel büntették meg a fondorlatos eszű cigányvajdát a darjai csendőrörsön

Tizenegyezer lejig beugratott egy könnyen hívő parasztot, aki pénzcseréltől akart meggazdagodni

Cluj-Kolozsvár, szeptember 16. (Az Uj Kelet tud. A kolozsvári ügyészség érdekes bűnyűben fejezte be a nyomozást. Az egyik kolozsvári kisközség csendőrörmestere egy értesült, hogy a falujában pénzhamisító társaság létesült. A nyom Fedeman parasztagra lakására vezettek, akinél házkutatást is tartottak de hamis huszlejt nem találtak. Ezzel szemben kiderült, hogy Fedeman valóban kapott ajánlatot hamis pénzgyártásra a szomszédos Darja község cigány vajdájától, Rostás Szidortól. A 77 éves cigányvajda teljes diszben jelent meg egy napon Fedemannal, akit arra akart rábírní, hogy pénzhamisító bandát létesítsenek, mely teljesen tökéletes huszlejtet tud gyártani. Fedeban a csendőrörmester előtt elmondotta, hogy Rostás olyan rábeszélőképességgel vette rá a tervre, hogy beugratott. Átadott a cigány nak 7700 lejt, majd egy hét múlva újabb 4000 lejt fizetett a cigányvajda kezéhez. A cigány megígérte, hogy a 11 ezer lejért 111 ezer lejt fog hamis huszlejtsekben Fedemannak visszafizetni. A ci-

gányvajda be is mutatta képeségeit Fedemannak oly képpen, hogy egy gipsz mintát vett elő a zsebéből, amiből rövid hókusz-pókusz után egy ragyogó huszlejes bankjegyet húzott elő. Fedeman vallomása alapján előállították a csendőrörségen Rostást. A csendőrörség azonban, ahelyett, hogy a nyomozást legális keretek között vezette volna, guzba kötötte Rostást, akit két napon keresztül vertek a csendőrörszton. A kiválatás alatt sem mondhatott egyebet az öreg cigány, minthogy megtréfálta a ke resni vágyó parsztot, aki sok pénzt akart kapni a pénzhamisításból.

A kolozsvári ügyészség vezette tovább az ügyben a vizsgálatot. A törvényszék mint vádtanács pénteken délelőtt tárgyalta a letartóztatási végzést és elrendelte a cigányvajda ellen a harmincnapos vizsgálati fogságot. A tárgyaláson a védők élénken tiltakoztak a csendőrbrutálítások ellen és arra hivatkozva, kérték szabadlábrahelyezését, hogy a vajdának jelentékeny vagyona van, szökéséről tehát nem kell tartani.

Flammer bácsi 10.000 lejért el akarta adni „az állam érdekeit”...

Három hónapra ítélte a törvényszék a kolozsvári lisztkereskedők zsarolóját

Cluj-Kolozsvár, szeptember 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényszék második szekciója pénteken tárgyalta Flammer Áron kolozsvári ügynök vesztegetési perét, amely annak idején a vádlottnak a kolozsvári lisztkereskedők ellen irányuló zsarolóhadjáratával kezdődött. Flammer Áron állandó feljelentésekkel zaklatta a kolozsvári liszteseket, akiket azzal vádolt, hogy nem fizetik rendszeresen az angró árusításért kirott u. n. proporcionális adót. A folytonos feljelentések és végzaturák után a lisztkereskedők cselhez folyamodtak, hogy az okvetetlenkedő ügynököt lefegyverezzék.

Flammernek 10.000 lejt ajánlottak fel arra az esetre, ha feljelentéseit visszavonja és békében hagyja a

lisztkereskedőket.

Flammerrel találkat beszéltek meg, amikor a pénzt át adták volna neki. A találka meg is történt és ahogy azt megelőzőleg Ghica és Chendi rendőrtisztek a közelben tartózkodtak és letartóztatták Flammert, amikor a pénzt ávette.

A mai tárgyaláson felvonultak az összes lisztkereskedők. Mandula Jenő, Meister Márton, Fesztinger Mihály, Traub Jenő, Grün Sándor és Grün Mór, utóbbi a Familia kenyérgyár igazgatója. A lisztkereskedők elmondották, hogy Flammer feljelentései nyomán,

hol a pénzügyigazgatóság, hol maga a minisztérium rendelt el vizsgálatokat a nagyobb lisztkereske-

Barna a divat!

Szabó Jenő
nagyáruházába Cluj

Zöld a divat!

Megérkeztek: külföldi

ANGOL, SKÓT, FRANCIA
kabát, kosztüm, ruha-keleme újdonságok

Belföldi

kabát, kosztüm, ruha-keleme újdonságok

Borszin a divat!

nagy választékban!!!

Lila a divat!

désekben és minden vizsgálat megallapította, hogy Flammer vádjai nem felelnek meg a valóságnak.

Ezért voltak kénytelenek Flammerrel szemben cselhez folyamodni, hogy meg szabaduljanak az öreg zsaroló folytonos zaklatásától.

Miclescu tanácselnök a zsarolással vádolt töpörödött emberkétől megkérdezte, hogy egyéni érdekből vezettetve tett folytonos feljelentéseket a lisztesek ellen. Flammer nagy derűtlenség közben jelentette ki, hogy ő az állam érdekeit akarta védeni és ezeket az érdekeket képviseli a tárgyaláson is. Ugylátszik azonban a törvényszék nem volt tekintettel a Flammer képviselte államérdekekre, mert

zsarolás vétségében három havi börtönbüntetésben marasztalta el Flammert.

A csökönös vádolt az ítélet kihirdetése után kijelentette, hogy az állam érdekeire való tekintettel fellebbez.

A lengyelországi revizionisták önálló frakciója R. Lichtheim mellé állott

Varsó, szeptember 16. Megírta az Uj Kelet, hogy a revizionista-cionisták bécsi világkonferenciáján a szélsőségesek domináltak a tárgyalásokat és Richard Lichtheim, aki a józanabb politikai felfogás képviselője a revizionista unióban, visszavonult a pártvezetőségéből. A bécsi konferencia és a delegátusok támadásainak hatásaként a lengyelországi független revizionisták központi irodája a zsidó sajtónak adott kommunikéban foglal állást a bécsi konferencia ellen. Szűnyosan elítéli azt a káros tendenciát, amely a revizionista unióban a calaisi határozattal, a nemzeti alapok bojkottálásával vette kezdetét és amely a független revizionistákat visszatartotta a bécsi konferenciától. A közlemény hangsúlyozza, hogy az egyetlen józan hang a revizionista táborban, amely a független frakció postulatúmainak megfelelően Richard Lichtheim a németországi revizionisták vezérének állásfoglalása volt, akivel már is érintkezésbe léptek. Sok jel arra mutat, hogy a németországi és a lengyelországi frakció önálló szervezkedése nyílt szakadáshoz fog vezetni a revizionista unióban.

Szeptember 25-én lesz a hunyadmegyei pótválasztás

Bucuresti, szeptember 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Szeptember 25-én lesz Hunyadmegyében a választás a Dan Sever lemondása folytán megüresedett mandátumért. A nemzeti-parasztpárt jelöltje dr. Boila Zacharias, a Patria főszerkesztője, akivel szemben a két liberális párt, a cuzisták, lupisták és a szocialisták állítanak fel jelöltek.

Teljesítsük kötelességünket a Keren Kayemethel szemben. Járuljunk hozzá a föld megváltásához

Weinberger Nándorné előadása a nagyváradai „WIZO” kulturdéutánján palesztinai utjáról

Uj WIZO-csoport alakult

Oradea-Nagyvárad, szeptember 16. Hosszu nyári szünet után ismét megkezdte a WIZO a nagyváradai zsidó asszonyok kulturegyesülete működését. A rekkenő hőség dacára igen nagy számban gyűltek össze a hölgyek, hogy meghallgassák Weinberger Nándorné előadását szentföldi élményeiről.

A WIZO előadását Schwartz Menyhért né ujonnan berendezett leányintézetének tágas társalgótermében dr. Markovits Ignátné elnöknő nyitotta meg.

Dr. Markovits Ignátné elnöknő meleg szavakkal üdvözölte Weinberger Nándornét, bejelentvén azt, hogy a WIZO a nyári szünet befejezésével ismét megkezdte, az elmúlt évben olyan szép sikerrel végzett, kulturelőadások sorozatát. Biztosította a hallgatóságot arról, hogy a WIZO igyekeznék fog az előadások terén mindenkor a legjobbat nyújtani. Reméli, hogy a WIZO előadásai a jövőben még sokkal látogatottabbak lesznek, mint az elmúlt első évben.

Weinberger Nándorné színes képekkel festi le szentföldi utazását. Bevezetését a hajóraszállás pillanatával kezdi, mikor megemlékezik Konstantinápolyban, Athén és Alexandriában látottakról. Elmondja, hogy milyen különös érzés fogja el az embert, amikor a szentföldhöz ér. Minden utas ujjongva fogadja azt a pillanatot, amikor őseinek vértől megszentelt rögöt megpillantja. Ettől a pillanattól kezdve a zsidó otthon éri magát.

Különös meghatottság fog erőt az emberen Tel-Avivban mindazon szépségek láttára, amelyet az utolsó betonmunkáig zsidó kezek alkottak. Milyen gyönyörű látvány Tel-Aviv a szintiszta zsidó város, ahol zsidó a polgármester, zsidó a rendőr, zsidó a hordár és héber minden felírás. Gyönyörű ragyogó tisztaság mindenfelé. Tel-Aviv széles bulevardjaival világvárosi képet mutat. Nemrégén még homoktengeren világvárosi élet lüktet és ami a legcsodálatosabb, mindenütt csak megelégedett emberek.

Tel-Avivból ebből a szintiszta zsidó városból elvezette Weinberger Nándorné a hallgatóságot Kirjat-Anavim kolóniába, amelyet sziklás talajon építettek és ma csodálatosan bámulatra méltó virágzó kolónia van a sziklás földek helyén, ahol a legideálisabb közösségben élnek együtt a zsidó telepések. Áradzó boldogsággal emlékezik meg Weinberger né a gyermekneveléséről. Páratlan az egész világon az a gyermekkultusz, amelyet egész Palesztinában üznek. Meglátogatta Pardesz-Caana kolóniát, ahol a Nagyváradról elszármazott Grünwald Armin és családjának vendége volt. Elmondja, hogy Grünwald Armin az egykori anticionista, milyen boldog, hogy a szentföldön élhet együtt a családjával, ahol egyedül művelik meg a földet, a szentföldi életet v. ottot esszesszesszessz szpud tafaj geskedő öregurat.

Weinberger Nándorné szentföldi utjáról tartott nívós előadást meleg tapsokkal honorálta a hallgatóság. Dr. Markovits Ignátné elnöknő köszönetnyilvánítása után örömmel bejelentette, hogy a WIZO magasztos kulturmunkája a nagyváradai zsidó társadalom legszelebb köreiben tért hódít, amelynek bizonyítéka, hogy szezonnyitás alkalmával, már egy új WIZO csoport

megalakulásának előkészítő munkájáról tarthat beszámolót. Az alakulóban lévő WIZO csoport Deutsch Nándorné elnöke mellett egy öttagú előkészítő bizottság végzi a szervezési munkát, amelynek titkára Steier Dávidné, Pénztárnoka Lechner Sándorné. Tagjai: Kardos Lipótné és Weisz Jenőné, kik máris harminc új taggal gyarapították a WIZO mozgalmát.

Lezajlott az Erdély-Bánati Országos Izraelita Iroda elnöki ülése

Oradea-Nagyvárad, szeptember 16. Az Erdély-Bánati Országos Izraelita Iroda elnöki tanácsa folyó hó 12-én Nagyváradon elnöki ülést tartott, melyen résztvettek az elnöki tanács tagjai és az aradi, kolozsvári marosvásárhelyi, lugosi, nagyvárad stb. hitközségek delegátusai.

Dr. Adorján Armin elnök üdvözölte a brassói kongresszus által megválasztott új vezetőséget, különösképpen annak tagjait és sok reményt fűz az új elnöki tanács munkájához.

Lax Salvator főtitkár előterjeszti a szokásos negyedévi jelentést, majd beszámol a kongresszuson hozott határozatok végrehajtásáról.

Az elnöki tanács a jelenést és beszámolót tudomásul veszi. Elhatározza, hogy ugyancsak a brassói kongresszus határozatából sürgős felterjesztést tesz a közoktatásiügyi miniszterhez, hogy küszöbölje ki az iskolákból azokat a tanulókat, amelyekben olyan szemelvények, olvasmányok, költemények vannak, melyek a zsidó vallású tanulókat súlyosan sértik. Ugyancsak sürgős felterjesztésben fordul a miniszterhez, hogy a zsidó tanulók szombati iráskötelezettség alól — úgy mint más államokban — itt nálunk is felmentést nyerjenek.

Foglalkozott továbbá az elnöki tanács a zsidó iskolák számára készített tankönyvek ügyével is és úgy határozott, hogy az I. és II. osz. tankönyvek szerkesztésére újabb pályázatot ír ki 1933 február 1-i határidővel, a III. osz-

Az előadás után a WIZO vezetőségi értekezletet tartott, ahol Rosenberg Mancsi főtitkár ismertette az új alakulás körülményeit. Blum Zsigmond a WIZO munkatervét ismertette. Legsürgősebb feladatnak egy állandó helyiségnek megszerzését jelölte, majd bejelentette, hogy a WIZO leánycsoportjának megalakulása folyamatban van.

tályu tankönyvet visszaadja szerzőnek alapos átdolgozás céljából, míg a IV. osztály részére a Grossmann és társai által szerkesztett, a minisztérium által elfogadott és kitűnőnek talált könyvet ajánlja bevezetni a zsidó elemi iskolákba. A hitoktatás céljaira pedig az elemi iskolák részére Edelstein S. temesvári tanító által szerkesztett tankönyvet ajánlja bevezetni.

Foglalkozott ezután az elnöki tanács egyes hitközségek speciális és panaszos ügyeivel, elismeréssel vette tudomásul, hogy a minisztérium intervenciókra az eddigi hitközségi szubvenció helyett most salart ad a hitközségeknek alkalmazottak fizetésének kiegészítésére és ezen salarokat havonként folyósítja az Irodának, amely azután azt a hitközségeknek kifizeti. Egyben sajnálattal vette tudomásul, hogy még mindig nem sikerült megszerezni a már kiutalt 1931. évi és 1932. évi első negyedi államsegélyt, holott hitközségeinknek a mai sulyos gazdasági viszonyok között ez az összeg nagyon hiányzik. Megbízta az Elnökséget, felkéri zsidó parlamentereinket, hogy minden igyekezetükkel azon fáradozzanak, hogy ezen összegek mielőbb kifizetessenek. Ugyancsak sajnálattal vette az elnöki tanács, hogy a minisztérium becsüdtette a felekezeti és így a zsidó iskolák államsegélyét.

Pénztári jelentés, több kisebb-nagyobb ügydarab elintézése után az elnöki ülés hosszú tanácskozása véget ért.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Ma este Indig Alfréd hangversenye a piarista gimnázium dísztermében. Indig Alfréd, a külföldi hangverseny-pódiumok ünnepeit hegedűművésze ma este tartja egyetlen hangversenyét a román. kath. gimnázium dísztermében. Minden jel arra vall, hogy erre a nagy műveltséget ígérő estre teljesen meg fog telni a Farkas uccai hangversenyterem. Kolozsvár zenekedvelő intelligenciájával. A magas színvonalu hegedűkoncert műsora a következő: I. Debussy: Sonata, II. Brahms: Hegedűverseny, III a) S. Saens: Havanaise, b) Wienjowsky: Scherzo, Tarantella, IV. Rózsa Miklós: Magyar Suite. A zongorakíséretet a kiváló Molnár Irma zongoraművész látja el. Az estélyre szóló műsor Lepage könyvkereskedésében és az esti pénztárnál váltható meg.

Szinkör-Mozgó műsora

Csütörtökön, pénteken, szombaton és vasárnap fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órakor: Marko, a bohóc. Hangos premier. A legújabb idegfeszítően izgalmas németül beszélő és éneklő cirkuszláng. A főszerepben: Ivan Kowal, Samborsky és Berthe Ostyn. Rendező: Max Reichmann.

RÁDIÓ MŰSOR

Szombat, szeptember 17.

Bukarest. 19.45: Dales. 20.15: Jazz. Budapest. 9.15: Katonazene. 9.30: Hírek. 12.05: Szalózenekari hangv. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. — 2.45: Hírek. 4: Rádióélet gyermekórája. 5.45: Zene, tánc és szinjátszás Indiában. 6.15: Hajrá, utazók. 7.15: Mit üzen a rádió. 7.45: Szalózenekari hangv. 8.45: Cigányzene. 9.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 10: Zenekari hangv. Utána cigányzene. Bécs. 22.20: Táncczene. Breslau. 22.45: Szór. zene. Frankfurt. 22.45: Táncczene. Varsó. 22.05: Chopin hangv. Poznan. 19.45: Grammfón. Kattowitz. 19.25: Grammfón. Milánó. 22: Könnyű zene. Róma. 20.45: Leoncavallo: Pinson Mimi Prága. 19: Bányászzenekar hangv. Pozsony. 20: Zongorahangv. Brünn. 18.25: Olasz áriák. Osló. 22.15: Dalok és műdalok. Stockholm. 23: Grammfón. Toulouse. 19.30: Dalok. 22.30: Kedvenc grammfónlemezek.

Gimnázisták

Jó körzöt 40 lejért, fejes vonalzót, háromszöget külföldi nemgörbülő fából, olcsón vehet Lepage-nál. Vásárlásnál ajándék. Betétkönyv, sorsjegy, jegyzék ingyen. Menjen és kérje Lepage-tól.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Allástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelíges levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Figyelem! Aranyozást, képerkezést, üvegezést olcsó napi áron. Nagy választék olvól és kerek blöndel keretekben. Somlyai-nál Kolozsvár, Str. Iuliu Maniu 7.

FÉSÜK, FOGKEFEK, HAJKEFEK és mindenféle kozmetikai cikkek legolcsóbban csak a D'OR illatszertárban, Fötér 9.

Varrónó, elsőrangú francia. és angolmunkás vállalja nagyon olcsón a legkülönböföle fazonok készítését, csakis saját lakásán: Calea Victoriei (Magyar u.) 139. Hátul az udvarban.

Engedélyeket, vámolási ügyeket és bármilyen bukaresti megbízást elvállalok. Hirsch Salamon Huedin, Str. I. Maniu 5.

Kiadó különbejáratu butorozott, parkettes szoba komplett hálóval, napos, kertés udvar. Reg. Ferdinand 107. földszint.

Teljesen képzett diplomás kozmetikus nő elhelyezkedést keres kozmetikai intézetben. Esetleg elmenne asszisztensnek bőrgyógyász, vagy nőgyógyászhoz is. Cim a kiadóban.

Eladó gyermekkosci Str. Radulescu 46. (Magyar telep).

Két jókarban lévő sefer thora ספר תורה עלסון eladó. Kohn József, Tg-Mures, Str. Oct. Goga 15.

Teljes ellátás ellenében tanítok egy gimnáziumba, vagy kereskedelmibe járó fiút, de csak román szakost. Értekezni lehet Radulescu 20.

Fix és magas jutalékkal akvizitörököt felvesz a Családi Olvasókör. Szentlélek ucca 1.

Keresek vidékre idősebb nevelőnőt egy fiu gyerek mellé, németül beszélő előnyben részesül. Cim a kiadóban.

Kiadó okt. 1-re egy butorozott szoba előszobával és fürdőszobával. Egy szoba, konyha, speiz. Malom ucca 14 Léb.

Komplett modern ebédlő olcsón eladó. Str. Dorobantilor 43.

Biztos egzisztencia! Legnagyobb, legforgalmasabb, legrégebb rövidáru-parfüméria eladó. Érdeklődők: Sárközi ujság áruda Bajamare.

Erziehrin mit rumänisch, französisch und deutsch Sprachkenntnisse wird zu einem 9 jährigen Bube aufgenommen. Deutsch, Oradea, Prom. Eminescu 14.

Furairukat kisebb-nagyobb tételben megvételre keres Hermann Jenő butorkereskedő Satu-Mare.

Kiadó egy szép uccai és egy udvari szoba, fürdőszoba használatlalt. Egyetem ucca 3. sz. I. emelet 4. és Str. Dorobantilor 5.

Kiadó négyszobás uccai, napos, modern lakás és kétszobás konyhas lakás novembere. Volt Széchenyi tér 39.

Megélhetését biztosíthatja kevés befektetéssel, ha megveszi a széchenyitéri piacon első sorban jól bevezetett textiláru sátrat, amely családi okokból eladó. Érdeklődni Mandula liztüzlet. Széchenyi tér 39.

Nősülne (esetleg bensősülne) előkelő nagyvállalat jömegjelenésű főtisztviselője. Igénye: 18—24 éves izr. leány megfelelő hozománnyal vagy körülménnyel. Hozzáartozók levelét az Uj Kelet kiadóhivatalához „Mediator” jelígre kéri.

Ma este nyílik meg a

NEW YORK TÉLIKERTJE

bridge és rummy, elsőrendű cigány és jazz-zenekar. MINDEN ESTE TÁNC, hideg és meleg konyha, OLCSÓ ÁRAK, menü-rendszer, figyelmes kiszolgálás

Carei A

Alulírott állomásnál tulajdonos lam semmi ital nem k Akik szí kívánnak, Carei, 19

ESEM

3 lej, vas-
sebb apró-
resőknek 30
óhirdetése
és levelet
portóbélyeg

épkeretezést,
Nagy vá-
del keretek
Str. Iuliu

AKKEFEK
kek legolcsóbb
ban, Fötér 9.
ja, és angol-
son a legkü-
csakis saját
(Magyar u.)

gyeket és bár-
st elvállalok.
I. Maniu 5.

rozott, par-
óval, napos,
nd 107. föld-

s kozmetikus
zmetikai in-
asszisztens-
gyógyvászhoz

Radulescu

שר מורה כשר
f. Tg-Mures.

tanítók egy
edelmibe já-
kost. Értekez-

akvizitőrök
r. Szentlélek

b nevelőnőt
etül beszélő
hadóban.

rozott szoba
al. Egy szo-
acca 14 Léb.

olcsón eladó.

nagyobb, leg-
vidáru-parfü
Sárközi újság

französisch
esse wird zu
aufgenommen.
ninescu 14.

bb tételben
Jenő butor-

s egy udvari
tal. Egyetem
r. Dorobanti-

napos, modern
lakás novem

a kevés be-
széchenyitéri
ezetett textil-
kokból eladó.
let. Széche-

ülne) előkelő
főtisztviselő-
r. leány meg-
körülményel.
Kelet kiadó-
gére kéri.

HIREK

Véget ért a törvényszéki szünet. A kolozsvári törvényszéken két havi szünet után pénteken reggel újra megkezdődtek tárgyalások. Az első és második szekció büntügyeket, a harmadik és negyedik civilügyeket tárgyal. Nyilvános tárgyaláson ma szerepelt először Ciugudan ügyész, akit pár hetet ezelőtt helyeztek át Kolozsvárra.

Gyümölcsöt, vajat, tojást exportál Magyarország Csehszlovákiába. Prágából jelentik: Csehszlovákia szénexportja ellenértéke fejében gyümölcsöt, vajat és tojást fog importálni Magyarországból. Nyílvános gabonaimport a csehszlovákiai jó termés és a gabonaszindikátus megalapítása miatt nem jöhet számításba.

Ma este Indig Alfréd hangverseny a román. kath. gimnázium dísztermében. Műsor Lepagenál és az esti pénztárnál.

A Nemzetközi Fizetések Bankja ki fogja mondani, hogy az egyes országokban a bankkamatláb nem lehet alacsonyabb öt százaléknál. Berlinből jelentik: A német Birodalmi Bank kívánságára a bázeli Nemzetközi Fizetések Bankja hétfőn összeülő igazgatósági ülésének napirendjére kitűzték a banktörvények nemzetközi vonatkozású korlátozásainak kiküszöbölése problémáját is. Ez az egyezmény kimondja, hogy a kamatláb nem lehet alacsonyabb az öt százaléknál, ha a jegybank bankjegyeinek fedezetére a 40 százalék alatt van. Ha az igazgatótanács hozzájárul a módosításhoz, a Birodalmi Bank mérsékelni fogja a hivatalos bankrátát 5 százalékról 4 százalékra.

Házasság. Liebermann Ella és Nichtburg Déry szívesen látják rokonaikat és jóismerőseiket f. hó 20-án, kedden d. u. fél 2 órakor Erzsébet ut 55. sz. alatt tartandó esküvőjükre. (Minden külön értesítés helyett.)

Szörmebemutató Marosvásárhelyen. Szencziócsik sikere volt annak a szörme-dívat revűnek, melyet a kolozsvári Weisz Fiverek szűcsök rendeztek. Valószággal költeményei voltak a szűcsiparnak azok a töl bundák, melyeket gyönyörű marosvásárhelyi urilányok mutattak be a zsu-falásig megtelt nézőtérnek. Mintha csak egy párizsi dívatbemutató lettünk volna, percenként hangzott fel a meglepetés elragadtatása és melegen tapsolták a Weisz Fiverek cég estélyi szörme és téli bunda kreációit.

Nem kell Párizsba utazni, mert már megnyitott a „Grand Salon de Paris“ Binder L. és neje Steuermann Ilonka vezetésével, akik a párizsi „Ladavéz“ szabászati és tervezői akadémiát kitüntetéssel végezve, az ott szerzett több évi elméleti és gyakorlati tudásukkal ugyan azt nyújtják, mint amit Párizs legjobb szalonjai nyújthatnak. Ruhák, kosztümök, kabátok eredeti párizsi modellek szerint készülnek Str. Memorandului 8. sz. alatt.

Eljegyzés. Kahan Cilike Felsővisó és Ábrahám Jakab Gardány jegyesek. Hirdetmény. Templomlátogatóink bérlet tulajdonosait ezúton is tiszteltetve értesítjük, hogy múltóvi ülőhelyeiket f. hó 20-ig fenntartjuk. Kérjük, hogy ezen határidőig igényeiket az egyetl titkári hivatalában (Str. G. Baritiu 16.) annál is inkább bejelenteni és jegyeiket kiváltani szíveskedjenek, mert későbbi jelentkezéseket nem vehetünk figyelembe. A „Poale Cedek“ Templombizottsága.

„Pageol“, egy még mindig tulságosan kevésbé ismert gyógyszer, a veseszervek különböző és fájdalmas megbetegedései ellen, melyek igen hamar, néha azonban csak az öregkorban veszélyes konzekvenciákat vonhatnak maguk után. Az izületi gyulladás különösen gyakori következménye a gonorrhéának. Aki a gonorrhéát már a legelső felmerülő jeleinél „Pageol“-al küzdi le, azonnali következményektől megóvta magát.

Carei Aut. Orth. rabbi hivatal
לְהַסִּיר מִכֶּשֶׁל
NYILATKOZAT!
Alulírott Friedmann Benő a carei állomásnál lévő szálloda és vendéglő tulajdonos ezennel kijelentem, hogy nálam semmiféle orth. kóser étel, avagy ital nem kapható.
Aki szigorúan rituális kiszolgálást kíván, ne forduljanak hozzám.
Carei, 1932 augusztus hó.
Friedmann Benő.

Repülőgép és ökrösszekér különös karambolja

Felborult egy katonai repülőgép, mert leszállás közben nem tudott kikerülni egy ökrösszekeret

Bucuresti, szeptember 16. Tekirghiolból jelentik, hogy Stefanescu főhadnagy és Constantinescu hadnagy ma repülőutat tettek a tengerpart vidékén. Carmen Sylva fürdő mellett a pilóták leakartak szállni, de 20 méternyire a földtől észrevették, hogy egy ökrössze-

kér állja útjukat. A pilóta más irányba térítette a repülőgépet, amely földet ért, de a nagy kanyarulattól a gép a földre ütődött és összetört, a repülőök súlyosan megsérültek. A vizsgálat azonnal megindult.

Az összes emberi ismeretek tárháza az egykötetes új Genius-Lexikon, 40.000 cikk, 110.000 sor, 1600 hasáb, 800 ábra és mellékletek füzeve 120 lej, kötve 150 lej Lepagenál Kolozsvár. Beküldve portómentes, utánvétellel portó 20 lej.

A veszedelmes lobogó. Berlinből jelemtik: Berlin legnagyobb iskolájában, a Karl Marx iskolában a növendékek nemrég színelőadást tartottak, amelynek egyik képében kitűzték a német birodalmi köztársasági lobogót is. A hatóságok ezt politikai tüntetésnek veszik, bár a fekete-vörös-arany lobogó Németország hivatalos zászlaja, az iskolát mégis feloszlattalással fenyegették meg.

Debussy, Brahms, S. Saens, Wieniawsky és az új magyar zenei generáció legnagyobb reménye: Rózsa Miklós szerzeményei szerepelnek Indig ma esti műsorán.

Tettenért trafikótlavajok. A kolozsvári rendőrség rajtaütésszerűen letartóztatta Lebovits Izsák és Bálint Árpád többszörösen büntetett, rovtomultu betörőket. Lebovits Izsák és Bálint Árpád egy Karolina téri trafikba tértek be, ahol régi újságokat kértek. Amíg a trafik bérlője a belső helyiségbe távozott, hogy a régi újságokat kikeresse, Lebovits Izsák és Bálint Árpád ki akarták fosztani a trafik pénztárát. A trafikos észrevette a betörők szándékát és figyelmeztette a rendőrt, aki letartóztatta Lebovitsot és Bálintot. A két rovtomultu a rendőrségen beismerésben van. Holnap kísérik át őket az ügyészség fogházába.

Idegesség, fejfájás, álmatlanság, szédülés, bágyadság, levertség, félelemérzések eseteinél a természetes „Perenc József“ keserűviz kitűnő háziszser, amely az emésztőszervekből eredő zavarok nagy részét megszünteti s visszaadja a testnek és szellemnek régi munkaképességét. Orvosi szaktekintélyek megfigyelték, hogy a Ferenc József viz öreg embereknél is megbízhatóan és minden fajda lom nélkül hat. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Orvosi hír. Dr. Berner Mór bőrgyógyász, nemibetegségek szakorvosa (Tg-Mures, Szt. György u. 22.) külföldről hazakerkezett és rendelését újból megkezdte.

Végbement az orosz-lengyel fogolycsere. Varsóból jelentik: A határon tegnap végbement az orosz-lengyel politikai fogolycsere, amely lehetővé tette 40 politikai fogoly Lengyelországba való visszatérését.

Októberben hozzák nyilvánosságra az Ottawában létrejött kereskedelem-politikai megállapodások teljes szövegét. Londonból jelentik: Az Ottawában létrejött kereskedelem-politikai megállapodások teljes szövegét októberben fogják nyilvánosságra hozni, azután, hogy a do minionok törvényhozásai már megkezdtek az egyezmények ratifikációs vitáit.

Anna May Wongot le akarták tartóztatni. Budapestről jelentik: Bécsi lapok azt jelentik: hogy Wiener Neustadt-nál őrizetbe vették Anna May Wongot, a világhírű kínai filmsztárt, mert autójával elgázolt egy embert. Utólag kiderült, hogy az illető nem a híres filmszínésznő volt, hanem Mary Wong asszony, egy newyorki kerskedő felesége, aki Trim-mel zeneszerzővel Hamburgból autón akart Prágába utazni nővérenek meglátogatására.

Kétezeréves postaállomás. Londonból jelentik: Swen Hedin középázsiai expedíciója a gobi sivatagban nagyrészt régészeti leletekre bukkant. Körülbelül tízezer ókinai kéziratot találtak, ezenkívül ráakadtak egy kétezer éves erődítmény és postaállomás romjaira, amelyek még a Han Dinasztia idejéből származnak.

A Haggibbor temploma. Kolozsvár zsidóságának jelentős rétege kultiválja az őszi ünnepek során a Haggibbor templomot, mely már tradicionális őszi akció-jává vált az egyesületnek. A Haggibbor templom szervezési munkálatai ezidén már megkezdődtek. Az egyesület a helyiségre vonatkozó tárgyalások során újra a Salom páholy helyiségeit találta legalkalmasabbnak a templom berendezésére. A templomra előjegyzéseket Keszler Ignác (Ideal női fodrász szalon, Egyetem ucca 1.) fogad el.

Első Fülleres gyors Budapestre indul! Szeptember 23-án reggel 6 órakor, érkező Budapestre d. u. 2 órakor. Vissza indul 27-ikén este. Részvételi díj 700 lej. Utazás és vizum. Jelenkezés Hermes menetjegyirodánál Cluj, Calea Regele Ferdinand 13. Jelenkezési határidő szeptember 18.

A zenei évad leggyönyörűbb indulása a ma esti Indig hangverseny. Műsor Lepage könyvkereskedésében és az esti pénztárnál.

Poincaré visszatér a politikai életbe. Párizsból jelentik: Az estilapok értesülései szerint Poincaré tíz nap múlva visszaérkezik Párizsba s októberben jeleltetni fogja magát a szenátórválasztásokon, mert újra aktív tagja akar lenni a törvényhozásnak.

Sztrájkba lépnek a londoni autóbuzsok alkalmazottai. Londonból jelentik: Valószínű, hogy a londoni autóbuzsok alkalmazottai bérkövetelések miatt szeptember 23-án sztrájkba lépnek. Az alkalmazottak ezt a napot tüzték ki kívánságuk honorálása utolsó dátumának. Lehet, hogy a sztrájkhoz a földalatti vasut alkalmazottai csatlakozni fognak. A sztrájk nagy fennakadást fog előidézni London forgalmában.

Párizsban letartóztattak egy angol származású bankárt. Párizsból jelentik: Az angol származású Aspinall bankár, aki egyik párizsi pénzintézet igazgatója volt, letartóztatásba került, mert megbízó pénzéből 40 milliót elskikasztott. A pénzember letartóztatása nagy feltűnést keltett a francia fővárosban, mert pénzügyi körökben előkelő szerepet játszott.

Lehet-e a vádlott távollétében vádat emelni? A kolozsvári törvényszék második szekciója előtt pénteken vette kezdetét Péterffy Jenő dr. ügyvédnek Botos János hírlapírónak az Uj Keletben már ismertett afférből származó „nemzetgyalázási“ per, amelyet Colfescu ügyész indított Botos János ellen. Botos azt írta Péterffyről, hogy Colfescu ügyész barátja, amiért a magyar társadalom megvetése kell, hogy érje. Colfescu azzal az indoklással, hogy Botos őt is megsértette és rajta keresztül az egész nemzetet. Így lett Péterffy dr. és Botos János párviadalából nemzetgyalázás. A mai tárgyaláson dr. Munteanu Ioan védőügyvéd azt fejtegette, hogy a tárgyalás meg nem tartható, mert Colfescu ügyész a Péterffy dr. contra Botos tárgyaláson Botos János távollétében emelte a vádat és a perrendtartás értelmében az ügyet csak előzetes ügyészségi vizsgálat után lehet tárgyalni. Ciugudan ügyész replikájában hangsúlyozta, hogy ez az eset csak akkor állhat fenn, ha az ügyész vád alá helyezési indítványa megváltoztatta volna a per tényállását. Botosnak a perbe való bevonása nem változtatott a tényálláson, éppen ezért Munteanu dr. érvelése nem helytálló. Az ügyész a tárgyalás megtartását kérte. Hasonló szellemben szólalt fel a magánvádló, dr. Péterffy is. A törvényszék félórás tanácskozása után Miclescu elnök a tárgyalás elnapolását enun-ciálta.

Iskolások
a Lepage sorsolás nyeresémtárgyai, a betétkönyvre vásárlók ajándékai kívának állítva Lepage iskola-kiakatban!

Tífus betegsége

Nincs elegendő szavunk annak az előítéletnek a visszatartására, amely a nemi szervek, a húgyhólyag és az ezzel összefüggésben lévő szervek betegségeit „titkosnak“ minősíti. Ennek az álszeméremnek átkos következményei egyaránt kiszámíthatatlanok úgy az egyénre, mint a fajra nézve.
Ezzel szemben gyors cselekvésre van szükség a PAGEOL a húgy-antiszeptikumok legerősebbje, enyhíti a fájdalmakat, megszünteti a folyást, csillapítja a prostata gyulladást.
A PAGEOL azonnali javulást idéz elő és egyaránt erőteljes, valamint döntő kezelési módszert képez.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

NAPRÓL NAPRA

Pataki Kálmán operaénekes Pöstyénben anyagi bukásával kapcsolatos hírek ügyében kijelentette, hogy valóban az a hír, mintha megszökött volna Bécsből a hitelezői elől. Anyagi baja onnan ered, hogy fizetését redukálták s a hangversenyek sem bizonyultak a mult szezonban jó üzletnek. Ezenfelül impresszáriójával is megjárta, aki felszámította éveken át az adót a neki járó jövedelmekből, de az adókat nem fizette be s most az adókért is a művészt zaklatják. Pataky kijelentette, hogy nem fogja letenni a vagyontalan-sági esküt s átmeneti nehézségek ellenére arra igyekszik, hogy eleget tessen fizetési kötelezettségeinek.

A párizsi filmgyárak beadvánnyal fordultak a kormányhoz, amelyben felajánlották, hogy elkészítik az operák legtöbbjét hangosfilmre, ha az állam támogatást biztosítana az ilyen filmeknek. A lapok szerint valószínű, hogy a filmgyárak a kért támogatást meg is fogják kapni s akkor megkezdik az opera-hangosfilmek felvételeit. Kétségtelen, hogy a magasabb színvonalu muzsikának legerősebb propagálója lenne a hangosfilm.

Swinemünde kikötője előtt a Salamander vitorlászólyacht, amely a Hütte főiskolai egyesület tulajdona egy befutó angol gőzös okozta hullámszába került és felborult. Wilde magdeburgi tanár főiskolai hallgató fia és két leány Ostenothafenből eltűntek a hullámok között. A kikötőt halászflojtilla kutatta át, de a holttesteket nem találták. A kirándulás többi résztvevőit az angol gőzös fedélzetére vette.

D'Albert, a nemrég elhunyt zeneszerző Mr. Wu című felbemaradt operáját Leo Bloch főzeneigazgató a szerző jegyei alapján befejezte. Az operát októberben fogják bemutatni.

A lendöntött pozsonyi Mária Terézia szobor megmaradt legnagyobb márványdarabjából egy cseh szobrász kifogja faragni Tyrsnek, a cseh szokolmozgalom megalapítójának szobrát, amelyet a Tyrsről elnevezett pozsonyi ligetben fognak elhelyezni.

Minden intelligens ember legszebb szokása lesz ma este Indig Alfréd hangversenye a román. kath. gimnáziumban.

UJ KELET *Legújabb hírek*

Mironescu pénzügyminiszter le akart mondani a Maniu-féle kompromisszumos javaslat miatt, amelyet a külföldi szakértők túl radikálisnak tartanak

Beterjesztették a kamara elé az új konverziós törvényjavaslatot

A kamara és szenátus együttes bizottsága hétfőn kezdi meg a javaslat tárgyalását

Bucuresti-Bukarest, szeptember 16. A kamara mai ülésén Mirto válaszol Lupu-nak tegnapi felszólalására, amely szerint az Ardealul hajóért 3500 font helyett 24.000 fontot fizettek. Lupu téves adatokat hozott fel, nyilván félre hagyta magát vezetni. Ezt nem volna szabad egy olyan régi képviselőnek megtennie, aki maholnap jogszerinti szenátor lesz. Lupu: Két hónap múlva, amikor magukat feloszlatják.

A nyugdíjasok panasza

Dr. Sulyok István a nyugdíjasok panaszait tolmácsolja.

Dr. Réti Imre rámutat arra, hogy az erdélyi bankok nagyrésze, különösen azok, amelyek a magyar bankszindikátus tagjai, nem fizetik betéteseiket. 200.000 magyar betétes van érdekelve a bankoknál, amelyeknek vezetői szerinte idejekorán kivették a pénzüket. Mintegy 200 tagja van a magyar bankszindikátusnak és ezek közül csak 17-en fizetik vissza a betéteket. Vizsgálatot kér ebben az ügyben a pénzügy- és az igazságügyminiszter részéről.

Stelescu vasgárdista sürgeti a választ minapi kérdéseire az Argetoianu által elkezdett 20 milliós titkos alap ügyében.

Beterjesztik a konverziós javaslatot

Ezután Mironescu pénzügyminiszter beterjeszti a mezőgazdasági adósságok konverziójáról szóló törvény módosító javaslatát. Nagy taps.

Argetoianu kéri, hogy hétfőig ne kezdjék meg a javaslat bizottsági vitáját.

Egy hang: Mit érdekl az igazságügyminiszter?

Lupu: Ki az a lelkiismeretlen?

Argetoianu: Alljon fel, ki mondta ezt?

Egy többségi: Akarki mondta, nem olyan nagyon fontos.

Mironescu hozzájárul Argetoianu kéréséhez, hogy hétfőn a kamarai szenátus együttes bizottsága megkezdje a törvényjavaslat megvitatását.

A javaslat indokolása

A javaslatot terjedelmes indokolás vezeti be, amely szerint az Argetoianu-törvény megölte úgy a köz-, mint a magánhitelt. Ezenfelül pedig keresztülvihetetlen is. A törvény értelmében ugyanis egyes bíróságoknak 10—20, sőt 40 ezer konverziós ügyet is kellene letárgyalniuk, ami évekig eltartana és ahelyett, hogy megnyugvást szerezne, a bizonytalanságot növelné. Ezzel szemben a benyújtott javaslat nagy előnye az, hogy a husz holdon aluli birtokok azonnal megszabadulhatnak tartozásaiktól, ha 50 százalékos költséggel megfizetik. Husz holdon felül olyan megánegyvezéseket köthetnek az adósságok, amelyek hasonlóképpen megfelelnek ennek a kvótának. Bankok és hitelezők a javaslat segítségével azonnal hozzájuthatnak olyan követelésekhez, melyek a régi törvény szerint csak 30 éven belül lettek volna esedékesek. Végül előnyös a javaslat az államra nézve is, mert felszabadítja attól a kötelezettségtől, hogy magára vállalja a bankok veszteségeit, amelyek nagyságát nem is ismeri.

Új rendelkezések

A javaslatot nagy vonalaiban már ismertettük. Tegnapi este még néhány új rendelkezést vezetett be a Maniu elnökelete alatt működő Lugosanu-Ghelmegeanu és Calinescu miniszterekből álló szerkesztő bizottság. Egy ilyen intézkedés szerint az 1932 április 19-től kezdődőleg végre nem hajtható adósságokra vonatkozó váltókat új, bélyegmentes vál-

tókkal kell kicserélni. Csak olyan adósságok részesülnek a törvénynyújtotta kedvezményben, amelyeket ténylegesen megfizették, akiknek nevén ebben az időben a föld telekkönyvelve volt. Csak az 1931 január 1-e előtti adósságokra vonatkozik a konverzió. Nem esik konverzió alá hektáronként 300 lej vagy ennél kisebb adósság. Hitelszövetkezetek követeléseit hektáronként 600 lej

A magánhitelezők adóját kutatják

A konverziós javaslattal kapcsolatosan a pénzügyminiszter körrendeletet intézett az illetékes hatóságokhoz. A rendelet rámutat arra, hogy a konverziós törvény alkalmazása során számosan bejelentették követeléseiket a bíróságoknál, olyanok is, akikről megállapítást nyert, hogy magánosok részére kamatos kölcsönöket nyújtottak. A pénzügyminiszter elrendeli, hogy a törvényszékek és a járásbírók készítsék el a bejelentett adósságok listáját, hogy abból megállapítható legyen, kik azok a hitelezők, kik nem fizettek nyújtott kamatozó kölcsönök után tőkekamat adót. Az illetékek szemben törvényes eljárás fog megindulni, a törvény 105-ik szakasza értelmében.

Kiterjesztik a moratóriumot?

A Dimineata szerint agrárkörökben

mozgalom indult meg, hogy a mezőgazdasági moratóriumot 2 évre emeljék fel. Ezt azzal indokolják, hogy a 18 havi moratórium tavasz előtt érne véget, amikor a gazdák nem tudnak fizetni, sőt a tavaszi vetésekhez hitelre van szükségük. Ezért azt szertnék, ha a moratórium az új termés betakarítása után érne véget, hogy a fizetési haladék megszüntüljön vel akadálytalanul eleget tudjanak majd tenni kötelezettségeiknek.

Csak fenntartással fogadták el a szakértők a Maniu-javaslatot

Bucuresti-Bukarest, szeptember 16. Az Adeverul szerint a külföldi szakértők csak bizonyos fenntartással fogadták el a Maniu-féle kompromisszumos javaslatot, amely véleményük szerint nem egyeztethető össze a magángazdaságot szabályozó törvényekkel. Különösképpen ragaszkodtak az Argetoianu-törvény hatálya kivétel helyezéséhez, míg a Maniu-javaslat csupán felfüggeszti ezt a törvényt. Mironescu pénzügyminiszter emiatt szembekerült a kormány tagjaival, miután a pénzügyminiszter a szakértők álláspontjának elfogadása mellett kardoskodott, sőt odáig ment, hogy be akarta nyújtani lemondását s ettől csak azután állt el, miután Maniu meggyőzte arról, hogy a kormányválság előidézése a mai viszonyok között sok kockázattal járna.

Anglia közvetít Genfben Német- és Franciaország között

London, szeptember 16. A péntek délutáni lapok jelentései szerint Sir John Simon angol külügyminiszter Genfben közvetíteni fog Franciaország és Németország között a német fegyverkezési igény tárgyában. Sir John Simon előre elkészített tervezettel utazik Genfbe és igyekezni fog megegyezést létrehozni a két nagyhatalom között. Simon tervezete szerint Franciaországnak el kell ismernie Németország fegyverkezési jogát. Ezzel az elvi megállapodással szemben Németországnak köteleznie kell magát arra, hogy a fegyverkezési tárgyalások befejezéséig, ami legalább tíz év, nem él a fegyverkezés jogával.

Az angol külügyminiszter tervezete szerint a hatalmak közös megegyezéssel törölnék a versaillesi szerződésnek azt a szakaszát, mely Németország fegyverkezési jogát korlátozza. A fegyverkezés újrafelvételének elvi kimondásáról újabb szerződés döntene, amelynek irányelveit illetően Simon kész programmal indul Genfbe.

A közeli napokban kiírják a községi választásokat

Bucuresti, szeptember 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara és szenátus egyesített igazságügyi bizottsága tegnapi kezde meg a vagyonellenőrzési és becsületvédelmi törvényjavaslat vitáját. Többek között felszólaltak Maniu Gyula, Peireteanu, Vlad Aurel, Popov Adonis és Popovici Mihály igazságügyminiszter. A bizottság a javaslatot általánosságban elfogadta. A szenátus megszavazta a közigazgatási törvényjavaslatot, melynek alapján a közeli napokban kiírják a községi választásokat.

75 százalékos engedményt adnak a vasutasok tüzfijának szállítására. Bukarestből jelentik: A CFR vezérigazgatósága 75 százalékos tarifaredukciót engedélyezett a vasúti személyzet tüzfijának szállításánál novemb. 15-ig szóló érvény nyel.

Kihúzták a két ötmillió forintos nyereményt

Az egyik ötmillió forintos nyereményt egy aradi sorsjegytulajdonos nyerte meg

Bucuresti, szeptember 16. Az osztálysorsjáték mai utolsó húzásán nyertek:

5 milliót 24.537 és 45.964. (Utóbbi egy aradi lakos.)
1 milliót 49.556.

40.000 lejt 71.944.

30.000 lejt 13.572 és 34.903.

25.000 lejt 64.244.

20.000 lejt 52.710, 59.419, 13.138 és 41.563.

15.000 lejt 34.123, 48.359, 21.770.

Sűrűn megisméltető autósbandita támadások tartják izgalomban a német metropolisokat

Hamburgban és Meklenburgban is autósbanditák garázdálkodnak

Berlin, szeptember 16. Hamburg üzleti negyedében egy banditaautóból kiugrott egy férfi és lelőtt egy fiatalembert, aki tömött aktatáskával haladt a gyalogjárón. A fiatalember súlyos haslövéstől eszméletlenül terült el, a bandita pedig kiragadta kezéből a pénzzel tömött táskát, visszaugrott az autóból és elrobogott. A rendőrség kevés reménnyel üldözi a tetteseket. A fiatalembert kórházba szállították, de életbenmaradásához kevés a remény.

Németországban általában ijesztő

módon elszaporodtak az autósbanditák. Gyorsjáratu, modern kocsi, géppuskával, revolverrel és kézigranátokkal felszerelt banditák járják be a nagyobb metropolisokat és a pénzbeszedőket támadják meg. A hamburgi merényleten kívül a pénteki napon még egy hasonló esemény játszódott le Meklenburgban, ahol azonban a pénzbeszedő csak könnyebb sérülést szenvedett. Hamburgban 2000, Meklenburgban 8000 márkát raboltak el a banditák.

6 legfrissebb képeslapot kölcsönöz hához szállítva heti

30 lejért teljesen új példányokat a

Kultura Kör

Strada Memorandului (Unió-u.) 4.

Régi lapok kölcsönzése vas- szélyes és orvosilag tilos!

Heti

10 lejért régebbi, de használatlan lapokat kap — nem kölcsön — de örökön:

- 1 Színházi Élet
- 1 Tolnai Világlapja
- 1 Delibáb
- 1 Képes Krónika
- 1 Képes Gyermekejség

Ne hagyja magát félrevezetni használt, bacillusos lapok drága kölcsönzésével!

Irjon egy lapot: Kultura Kör Str. Memorandului 4. és megbizottunk felkeresi.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. Nyomása, Cluj-Kolossvár, Strada Baron L. Pop (v. Erzsébet u.) 19. sz. Telefon 3-73.

Taxa postală plătită în n. No. 224.718

da Baron L. Telefon: 3-7. Havonta 110. évre 600. egy földre: Hav. félre: Hav. detések díjaz. KELET" az zsidóság egy keink után rás megjelöl

Hát még ha Cuza

Jorga pro Románescben mulatságos. Legutóbb got súlyos fesszor tiszt hatja meg". Nem rossz. Az ország litikai, gazd nak egyetlen derüs és zez

Se több, s Jorga a szakértelmé kinttel né ezt neki ell

Nosza ker porfesszor. Aki meg ben, hogy egész világo

Szegény. Senki eze na, hogy ké lémait. De annak elis lelke csaku

Most má Mert m egyetlen m

Tanulju

Berlinben ródött össz ország ret ország, ha város rend bünyügi g város érde zeteit, le f esett kate müre, kirá ahogy ilye fogják ére vassuk, he Magyarors magát ez Románia

Románia gyobb. Mi ember szá van legjob fenntartás utaztak t államkölts

Mi, akik vagy mind van pénzt lomban, h ben is, es gyunk tel nálunk! A ményeiket nyugdíjait nak munk teket téli az elégiük kodnak m lehet pan magaslatá nulmányo nyole em országuni kevesebbe

Ha csa nyolcak k mely kivé csak lelo vérengzés esetben k gáció köl a kioktat

Bün é Aki en szolgáltá bünhődni De aki gyilkosna A Nép vétség nénszöve nükért v Sőt el és továb